

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
**A Study of Disaster Risk Management Educating Measures for Village Leaders
in Sabayoi District, Songkhla Province**

ณภัทร จินเดหวา
Naphat Jindewa

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

**A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration
Prince of Songkla University**

2563

ชื่อสารนิพนธ์	การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
ผู้เขียน	นายณภัทร จินเดหวา
สาขาวิชา	รัฐประศาสนศาสตร์
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา และ 2) เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา จำนวน 227 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t - test และ F - test ผลการวิจัย พบว่า ผู้นำท้องที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความรู้ด้านการลดผลกระทบมีระดับสูงสุด รองลงมา คือ ความรู้ด้านการเตรียมความพร้อม และความรู้ด้านการรับมือ ส่วนด้านการฟื้นฟูนั้น ผู้นำท้องที่มีระดับความรู้ต่ำที่สุด นอกจากนี้ยังพบอีกว่า ผู้นำท้องที่ที่มีศาสนาและตำแหน่งต่างกัน มีระดับความรู้ในการจัดการสาธารณภัยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ผู้นำท้องที่ที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนปีของประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ประสบการณ์เกี่ยวกับภัยพิบัติ และการฝึกอบรมที่ผ่านมา นั้น มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการสาธารณภัยที่ไม่แตกต่างกันแต่อย่างใด

จากผลการวิจัยดังกล่าว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสาธารณภัยในพื้นที่ ควรดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะในการจัดการสาธารณภัยให้กับผู้นำท้องที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการฟื้นฟูจากภัยพิบัติเพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคในการประเมินความเสียหายของบ้านเรือนและทรัพย์สินของผู้ประสบภัยและระบบสาธารณูปโภคในพื้นที่ รวมไปถึงหลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือตามระเบียบของรัฐ อีกทั้งยังควรให้ความรู้ในด้านการรับมือกับภัยพิบัติ เช่น การค้นหาและช่วยชีวิต การดำเนินการอพยพ การจัดศูนย์พักพิง และการดูแลผู้ประสบภัยในศูนย์พักพิงของหมู่บ้าน เป็นต้น โดยอาจดำเนินการจัดอบรมหรือจัดซ้อมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้กับผู้นำท้องที่ปีละ 2 ครั้งเป็นอย่างน้อย และควรส่งเสริมให้ผู้นำท้องที่

(4)

ทุกศาสนาและทุกระดับตำแหน่งเข้าร่วมการอบรมและการฝึกซ้อมอย่างถ้วนหน้าเพื่อให้ทุกคนมีระดับความรู้และทักษะในการจัดการสาธารณภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การจัดการภัยพิบัติ ความรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ ผู้นำท้องที่ จังหวัดสงขลา

Title	A Study of Disaster Risk Management Educating Measures for Village Leaders in Sabayoi District, Songkhla Province
Author	Mr.
Major	Public Administration
Academic Year	2019

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the levels of disaster management knowledge of village leaders in Sabayoi District, Songkhla Province. Data were collected through survey questionnaires which were distributed to 227 village leaders. Data obtained from survey questionnaires were then analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypotheses were tested using t-test and F-test. Results from data analysis showed that, overall, village leaders' disaster management knowledge was at a moderate level. When considering in detail, data analysis revealed that the level of hazard mitigation knowledge was highest, followed by disaster preparedness and emergency response knowledge. In terms of disaster recovery knowledge, however, data showed that village leaders in these areas had the lowest level. When comparing the level of disaster knowledge by various factors, data showed that village leaders with different religions and positions were different in terms of disaster management knowledge. However, village leaders with different age, education, occupation, number of year in current position, disaster experience and previous training were not different in terms of disaster management knowledge.

Based on such findings, it is recommended that, public agencies related to disaster management should increase knowledge and skills in disaster management for village leaders in Sabayoi District, especially in terms of disaster recovery so that they are capable of administering recovery activities such as property and infrastructural damage assessment and regulations for providing aids for disaster victims. They should also have more knowledge about disaster response activities such as search and rescue, evacuation, sheltering, and mass care. Such disaster management knowledge can be provided through trainings or exercises at least twice a year. Moreover, village leaders from all religions and positions should be encouraged to participate in

such trainings and exercises so that they all have the knowledge and skills that enhance their ability to perform disaster management activities more effectively.

Key Words: Disaster Management, Disaster Management Knowledge, Village Leaders, Songkhla Province

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพร คุณวิจิต อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาในการให้ความรู้ คำปรึกษา ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขความถูกต้องจนสารนิพนธ์เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามณี ตระกูลมุกดา คณะกรรมการสอบทั้ง 2 ที่ได้กรุณาให้แนวคิด และข้อเสนอแนะต่างๆ จนทำให้สารนิพนธ์สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบคุณ ผู้นำในท้องถิ่นที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลาทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย รวมถึงเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ที่คอยช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกแก่ผู้วิจัย ในการช่วยเหลือประสานงานในหน่วยงานวิจัยสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณ บิดา มารดา บุคคลในครอบครัว ที่ห่วงใย เป็นกำลังใจ และสนับสนุนการศึกษาแก่ผู้วิจัยเสมอมา

คุณประโยชน์ใดอันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูเวทีแก่ บิดา มารดา บุรพาจารย์ และสถาบันการศึกษาที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่าน

ณภัทร จินเดหาวา

สารบัญ

บทคัดย่อ.....	(3)
ABSTRACT.....	(5)
กิตติกรรมประกาศ.....	(7)
สารบัญ.....	(8)
รายการตาราง.....	(10)
รายการภาพประกอบ.....	(12)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์.....	4
1.3 สมมติฐาน.....	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสาธารณสุข.....	8
2.2 แนวคิดความเสี่ยงจากสาธารณสุข.....	15
2.3 แนวคิดการจัดการสาธารณสุข.....	16
2.4 ข้อมูลอำเภอสะบ้าย้อย ที่เชื่อมโยงกับความเสี่ยงจากสาธารณสุข.....	31
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	44
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	45
3.3 การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย.....	46
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	49
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
4.2 ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	49
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	50
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	78
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	78
5.2 อภิปรายผล.....	80
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	83
บรรณานุกรม.....	86
ภาคผนวก.....	91
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม.....	92
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	99
ภาคผนวก ค ค่า IOC และค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	101
ประวัติผู้เขียน.....	109

รายการตาราง

ตาราง		หน้า
3.1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง.....	45
4.1	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล.....	50
4.2	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา.....	53
4.3	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จาก สาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการลด ผลกระทบ.....	54
4.4	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการเตรียม ความพร้อม.....	55
4.5	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการรับมือ	57
4.6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการ ฟื้นฟู.....	58
4.7	การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านเพศ.....	60
4.8	การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านอายุ	61
4.9	การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านระดับ การศึกษา.....	62
4.10	การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านอาชีพ.....	64

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
4.11	การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านศาสนา.....	65
4.12	การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านตำแหน่ง...	66
4.13	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา การรับมือ ตามปัจจัยด้านตำแหน่ง.....	69
4.14	การเปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวม ตามปัจจัยด้านตำแหน่ง.....	71
4.15	การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้าน ประสบการณ์ในตำแหน่งงาน.....	72
4.16	การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านการ ประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ	74
4.17	การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านการฝึก อบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ.....	75
4.18	ค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัด การความเสี่ยงจากสาธารณภัยในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา.....	76
4.19	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	77

รายการภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	43

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ (Climate Change) ในปัจจุบันมีความผันผวนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะภัยพิบัติจากธรรมชาติที่จะมานอกฤดูกาล มักส่งผลกระทบต่อประชากรที่อาศัยอยู่บริเวณนั้นอย่างรุนแรง เป็นวงกว้างสร้างความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชน ภาคเอกชน และภาครัฐในพื้นที่ ในปัจจุบันความก้าวหน้าของเทคโนโลยียังทำให้เกิดภัยที่มาจากฝีมือมนุษย์ที่ยังไม่สามารถจัดการบริหารเข้าช่วยเหลืือรับมือได้ จึงทำให้ภัยเหล่านี้ยังคงก่อความเสียหายต่อชุมชนที่เกิดขึ้นอย่างมาก เนื่องมาจากเจ้าหน้าที่และคนในชุมชนยังขาดความเข้าใจในการรับมือ การบริหารสรรพกำลังเพื่อเข้าเผชิญเหตุ ภัยที่เกิดจากธรรมชาติหลายชุมชนตั้งอยู่ในจุดที่มีความเปราะบางในการที่จะเกิดสาธารณภัย ขาดการแก้ไข เพื่อลดผลกระทบเมื่อมีสาธารณภัยเกิดขึ้นทั้งในเชิงโครงสร้าง และที่ไม่ใช่เชิงโครงสร้าง การเตรียมความพร้อมสำหรับการรับมือภัยพิบัติบางชุมชนขาดการจัดทำ และซักซ้อมแผนเผชิญเหตุทำให้ไม่สามารถจัดการกับภัยได้อย่างเป็นระบบตั้งแต่ผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชนจนถึงเจ้าหน้าที่ทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับการเข้าช่วยเหลือฟื้นฟูเมื่อภัยพิบัติได้เกิดขึ้นแล้ว ปัญหานี้เป็นปัญหาที่สำคัญในภาพรวมของประชาคมโลกทั้งหมด เพราะส่งผลกระทบต่อตั้งแต่ระดับทวีป ภูมิภาค ประเทศ จังหวัด ท้องที่ และท้องถิ่นชุมชน ในการประชุมภูมิอากาศโลกครั้งแรก (The First World Climate Change Conference) จัดขึ้น ณ เมืองเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ระหว่างวันที่ 12 – 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 นักวิทยาศาสตร์ได้ตระหนักถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศของโลก การประชุมครั้งนั้นได้นับถึงเรื่องผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่มีต่อมนุษย์เป็นส่วนใหญ่ และเรียกร้องให้รัฐบาลแต่ละประเทศให้ความสำคัญกับภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลง และป้องกันการกระทำของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ซึ่งจะกลับมามีผลกระทบต่อมนุษย์เอง นอกจากนี้ยังได้วางแผนจัดตั้งแผนงานภูมิอากาศโลก (World Climate Change Program: WCP) ภายใต้ความรับผิดชอบขององค์การอุตุนิยมวิทยาโลก (World Meteorological Organization: WMO) โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2557)

ประเทศไทยเป็นประเทศถือเป็นหนึ่งในประเทศที่ตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์สำคัญทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แม้จะจัดอยู่ในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา แต่กลับเป็นฐานการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมที่มีทั้งการนำเข้า ส่งออกที่สำคัญแห่งหนึ่งของกลุ่มประเทศอาเซียน มี

นิคมอุตสาหกรรมที่สำคัญหลายแห่ง โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคกลางและภาคตะวันออกของประเทศไทย มีท่าเรือน้ำลึกรองรับการนำเข้า ส่งออกของสินค้าจากทั่วทุกมุมโลก มีระบบสินค้ารางคู่ที่กระจายสินค้าไปยังประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค มีความหลากหลายทางภูมิศาสตร์ มีรอยเลื่อนเปลือกโลกทั้งที่ไม่มีพลัง (Inactive fault) แล้ว และเปลือกโลกที่ยังมีพลัง (Active fault) อยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ โดยเฉพาะตอนเหนือของประเทศที่มักจะรู้สึกได้ของการเคลื่อนไหวของเปลือกโลกไม่ว่าจะมีจุดศูนย์กลางในการสั่นอยู่ในประเทศหรือนอกประเทศ ทางภาคใต้ของประเทศมีชายหาดทอดยาวอยู่ทั้งสองฝั่ง คือ มหาสมุทรอินเดีย และมหาสมุทรแปซิฟิก อยู่ใกล้เส้นศูนย์สูตรและวงแหวนแห่งไฟ (Ring of fire) เป็นบริเวณของมหาสมุทรแปซิฟิกที่มีการระเบิดภูเขาไฟใต้น้ำอยู่บ่อยครั้ง บริเวณดังกล่าวมีภูเขาไฟอยู่ใต้น้ำถึง 425 ลูก และส่วนมากยังมีความคุกรุ่นอยู่ จากสภาพภูมิศาสตร์และปัจจัยอื่น ๆ ที่กล่าวไปข้างต้นนั้น หลาย ๆ ครั้งภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในประเทศมีความรุนแรง การจัดการเพื่อรับมือกับภัยของชุมชน และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในแต่ละพื้นที่ มีความสามารถในการจัดการแตกต่างกันออกไปตามบริบทของพื้นที่และการเตรียมความพร้อมในรับมือของพื้นที่นั้น อย่างเช่น การที่มีน้ำท่วมใหญ่ในเขตพื้นที่อุตสาหกรรม เมื่อเคยเกิดขึ้นแล้วทั้งภาครัฐและเอกชนล้วนถอดบทเรียนจากความเสียหายที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงเพิ่มเติม พัฒนาแนวทางการปฏิบัติ ตั้งแต่การลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การรับมือ และการฟื้นฟู เมื่อมีภัยพิบัติเกิดขึ้นขึ้นอีก เพื่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน ของประชาชน หน่วยธุรกิจ และสถานที่ราชการน้อยที่สุด

จังหวัดสงขลาตั้งอยู่ทางตอนใต้ของประเทศไทย มีเขตการปกครองแบ่งออกเป็น 16 อำเภอ ตอนเหนือเป็นคาบสมุทรแคบและขวยยื่นลงมาทางใต้ เรียกว่า คาบสมุทร สทิงพระ กับส่วนที่เป็นแผ่นดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางตอนใต้ แผ่นดินทั้งสองส่วนเชื่อมต่อกันโดยสะพานติณสูลานนท์ พื้นที่ทางทิศเหนือส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ทิศตะวันออกเป็นที่ราบริมทะเล ทิศใต้และทิศตะวันตกเป็นภูเขาและที่ราบสูง ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดต้นน้ำลำธารที่สำคัญ สภาพภูมิอากาศตั้งอยู่ในเขตอิทธิพลของลมมรสุมเมืองร้อน มีลมมรสุมพัดผ่านประจำทุกปี คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงกลางเดือนมกราคม และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม จากอิทธิพลของลมมรสุมดังกล่าว ส่งผลให้มีฤดูกาลเพียง 2 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนกรกฎาคม ซึ่งจะเป็นช่วงที่ว่างของลมมรสุมจะเริ่มตั้งแต่หลังจกหมดลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือแล้ว อากาศจะเริ่มร้อนและอากาศจะมีอุณหภูมิสูงสุดในเดือนเมษายน แต่อากาศจะไม่ร้อนมากนักเนื่องจากตั้งอยู่ใกล้ทะเล ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนสิงหาคมถึงเดือนมกราคม จังหวัดสงขลาจะมีฝนตกทั้งในช่วงลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ แต่ในช่วงลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคมถึงกลางเดือนมกราคม) จะมีฝนตก

ชุกมากกว่า เนื่องจากพัดผ่านอ่าวไทย ส่วนมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม ถึงกลางเดือนตุลาคม) จะถูกเทือกเขาบรรทัดปิดกั้นทำให้ฝนตกน้อยลง

จากสภาพภูมิศาสตร์ และสภาพภูมิอากาศดังกล่าวทำให้ในช่วงฤดูฝนของจังหวัด สงขลาเกิด ฝนฟ้าคะนอง ดินโคลนถล่ม ลมพัดกรร โขกแรง และอุทกภัยในหลายพื้นที่ ซึ่งแต่ละพื้นที่ ก็จะมีรูปแบบความเสียหายแตกต่างกันไปตามลักษณะภูมิศาสตร์ของพื้นที่นั้น ๆ หากเป็นที่ลุ่มไม่มี ที่ระบายน้ำลงสู่ทะเลหลวงหรือทะเลสาบ จะเกิดน้ำท่วมขังเพราะไม่สามารถระบายน้ำออกจากพื้นที่ ได้ โดยเฉพาะในช่วงที่มีอิทธิพลของน้ำทะเลหนุนในกลุ่มอำเภอคาบสมุทระสังขละบุรี ซึ่งประกอบ ไปด้วย อำเภอระโนด อำเภอกระเสถินธุ์ อำเภอสิงหนิง ก็จะเกิดน้ำท่วมขังเป็นเวลานาน เช่นที่เกิด ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2560 อำเภอที่มีความเป็นเมืองมากและห่างไกลทะเลเองเมื่อเกิดอุทกภัย ขึ้นก็จะได้รับผลกระทบในเรื่องของน้ำท่วมขังเป็นระยะเวลาสั้นเช่นกัน นอกจากนี้อำเภอที่มีเขตแดน ติดเทือกเขาสำคัญของสงขลา ได้แก่ เทือกเขาบรรทัด เทือกเขาสันกาลาศิรี จะเกิดดินโคลนถล่ม สร้างความเสียหายต่อบ้านเรือน เส้นทางคมนาคมของประชาชนให้เห็นเป็นประจำเมื่อเกิดฝนฟ้า คะนองติดต่อกันหลาย ๆ วัน บางครั้งยังมีภัยที่แฝงมากับฤดูฝนคือจะมีลมแรงก่อให้เกิดความเสียหายใน หลายพื้นที่จังหวัดสงขลา ทำให้หลังคาบ้านเรือนราษฎร สถานที่ราชการ พื้นที่ทางการเกษตร เสียหายเป็นวงกว้าง

จากสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในหลายพื้นที่ของจังหวัดสงขลาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น อำเภอสะบ้าย้อย มีลักษณะภูมิศาสตร์เป็นพื้นที่ราบลุ่มสลับกับเทือกเขาสูง ไม่มีอาณาเขตติดกับ ทะเล เป็นต้นกำเนิดของแหล่งน้ำสำคัญ คือ แม่น้ำเทพาที่ไหลมาจากเทือกเขาสันกาลาศิรี อันมีความ อุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติอย่างมาก ในฤดูฝนหากเกิดฝนฟ้าคะนองติดต่อกันเป็นระยะเวลาหลาย วันอันเนื่องมาจากได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมในทะเลในพื้นที่จะมีฝนตกชุก เกิดน้ำท่วมขังบริเวณ หมู่บ้าน ชุมชนที่มีพื้นที่ติดกับคลองเทพา และจะท่วมนานยิ่งขึ้นเมื่อเกิดภาวะน้ำทะเลหนุนที่ปากน้ำ แม่น้ำเทพา ทำให้ดินน้ำที่ไหลมาจากเทือกเขาสันกาลาศิรีเองก็ระบายลงสู่ทะเลหลวงไม่ทัน เกิดดิน โคลนถล่มบริเวณที่มีเทือกเขาสูง ทำให้เกิดความเสียหายที่ร้ายแรงต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชน หน่วยงานรัฐและเอกชนในพื้นที่อำเภอสะบ้าย้อยเป็นอย่างมาก และมักจะเกิดขึ้นประจำในทุก ๆ ปี ในช่วงฤดูฝนของภาคใต้ ประชาชนขาดการเตรียมความพร้อมรับมือที่ดี รวมถึงหน่วยงานในพื้นที่ ที่ เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในเขตที่เกิดภัยยังขาดความรู้ความเข้าใจเท่าที่ควรในภารกิจ ของตน การประสานงาน การเข้าช่วยเหลือเบื้องต้น โดยเฉพาะผู้นำท้องถิ่นที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้น ๆ ยังขาดความรู้ความเข้าใจสำหรับการเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติที่เกิดขึ้น อีกทั้งปัจจุบันแนวโน้ม ของการเกิดอุทกภัย ดินโคลนถล่ม และวาทภัยในพื้นที่อำเภอสะบ้าย้อยมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นนอก ฤดูกาลอยู่บ่อยครั้ง ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้นำท้องถิ่นในเขตอำเภอ

สะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของผู้นำท้องที่ในเขตอำเภอสะบ้าย้อย เนื่องจากอำเภอสะบ้าย้อยเป็นพื้นที่ความมั่นคงที่มีงบประมาณในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในหลาย ๆ มิติได้รับการอุดหนุนมาจากหลายหน่วยงาน นอกจากงบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุนเป็นวงรอบตามปีงบประมาณอยู่แล้ว ผู้วิจัยจึงมองเห็นว่าในการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสาธารณภัยของผู้นำท้องที่ครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงระดับความรู้ของผู้นำท้องที่นำไปสู่การเตรียมความพร้อมเชิงรุกในพื้นที่อำเภอสะบ้าย้อย สร้างความตระหนักต่อประชาชนและผู้นำท้องที่ โดยเฉพาะผู้นำท้องที่ที่มีบทบาทโดยตรงในการเข้าช่วยเหลือประชาชนเมื่อเกิดภัยเป็นหน่วยแรกและหน่วยสุดท้ายที่ต้องอยู่กับพื้นที่เพื่อดูแลจัดการระบบในการรับมือกับภัยครั้งต่อไป สามารถเสนอของงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนมาในแต่ละรอบงบประมาณให้ครบวงจรเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ ตั้งแต่การลดผลกระทบเชิงโครงสร้างเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน การเตรียมความพร้อมจัดอบรมเชิงปฏิบัติการทั้งในส่วนการจัดทำแผนรับมือชุมชน การลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้แผนเผชิญเหตุที่ชุมชนคิดนำมาปฏิบัติ สำนวความต้องการเพื่อจัดซื้อเครื่องมือช่วยชีวิตหรือบรรเทาภัยขั้นพื้นฐานเมื่อต้องรับมือกับภัยที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จัดอบรมการรับรู้กระบวนการการเยียวยาช่วยเหลือฟื้นฟูของผู้ประสบภัย ผู้นำท้องที่ที่สามารถเข้าใจและนำไปปฏิบัติงานเข้าช่วยเหลือดูแลในการแนะแนว ยื่นคำร้องเพื่อขอเบิกจ่ายเยียวยาแก่ผู้ได้รับผลกระทบต่อไปเมื่อเกิดสาธารณภัยขึ้นในเขตอำเภอสะบ้าย้อย และยังสามารถมั่นใจในการปฏิบัติงานแก่ผู้นำท้องที่ที่สามารถจัดการสาธารณภัยได้ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการเกิดภัยได้ดียิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

1.3 สมมติฐาน

1. ผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ด้านการลดผลกระทบ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการรับมือ และด้านการฟื้นฟูอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้นำท้องที่ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ศาสนา ตำแหน่ง ประสบการณ์ใน ตำแหน่งงาน การประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ และการฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติต่างกัน มีระดับความรู้ เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยของท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา แตกต่างกัน

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับ ผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
2. ได้แนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เพื่อพิจารณากำหนดเป็นนโยบายและแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยมุ่งเน้น เรื่อง แนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ซึ่งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ศาสนา ตำแหน่ง ประสบการณ์ ในตำแหน่งงาน การประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ และการฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ

ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย ด้านการลด ผลกระทบ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการรับมือ และด้านการฟื้นฟู

2. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ทำการศึกษานี้ คือ ผู้นำในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 523 คน (อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา, 2562)

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ คือ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

4. ขอบเขตด้านเวลา

ดำเนินการวิจัย ในปีการศึกษา 2562 โดยมีแผนที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือนช่วงเดือนสิงหาคม 2562 – กุมภาพันธ์ 2563

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

สาธารณสุข หมายถึง อักเสบ วัณโรค อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่นๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ

ความเสี่ยงจากสาธารณสุข หมายถึง โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์ภัยใดๆ จะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อชุมชนหรือสังคมใด ๆ ทั้งในด้านชีวิตและทรัพย์สิน และสร้างผลกระทบต่อการดำรงชีวิตในสังคม รวมถึงระบบเศรษฐกิจต่าง ๆ

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณสุข หมายถึง การรับรู้ข้อมูล หรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงสาธารณสุข ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. **ด้านการลดผลกระทบ** หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมหรือวิธีการต่างๆ เพื่อหลีกเลี่ยงและลดผลกระทบทางลบจากสาธารณสุข และยังหมายถึงการลดและป้องกันมิให้เกิดเหตุหรือลดโอกาสที่อาจก่อให้เกิดสาธารณสุข

2. **ด้านการเตรียมความพร้อม** หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงาน เพื่อให้ประชาชนหรือชุมชนมีความรู้และทักษะต่าง ๆ พร้อมทั้งจะเผชิญกับภัย เช่น การพัฒนาระบบแจ้งเตือนภัยและการกระจายข่าวสาร การวางแผนเผชิญเหตุ การฝึกซ้อมแผน การจัดทำแผนอพยพและเตรียมเส้นทางอพยพ การเตรียมพร้อมด้านปัจจัยสี่และถุงยังชีพ การเตรียมพร้อมบุคลากรในการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข การฝึกทักษะการกู้ชีพกู้ภัย เป็นต้น

3. **ด้านการรับมือ** หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการอย่างทันทีทันใด เมื่อภัยพิบัติหรือสาธารณสุขเกิดขึ้น โดยมีมาตรการต่างๆ เพื่อช่วยชีวิต ป้องกันอันตรายและความสูญเสียต่างๆ เช่น การค้นหาช่วยชีวิต การกู้ภัย การอพยพ การผจญเพลิง การแจกจ่ายอาหาร และยา การจัดทำที่พักชั่วคราว การปฐมพยาบาลเบื้องต้นและการนำส่งโรงพยาบาล เป็นต้น

4. **ด้านการฟื้นฟู** หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเมื่อเหตุการณ์ภัยพิบัติหรือสาธารณสุขผ่านพ้นไปแล้ว เพื่อให้พื้นที่หรือชุมชนที่ได้รับภัยพิบัตินกลับคืนสู่สภาพที่ดีขึ้นระดับหนึ่ง ซึ่งอาจจะต้องใช้ระยะเวลา 5-10 ปี มาตรการที่สำคัญ ได้แก่ การซ่อมแซมโครงสร้างพื้นฐาน

สิ่งก่อสร้าง ที่อยู่อาศัย การจัดตั้งชุมชนใหม่ การให้ความช่วยเหลือฟื้นฟูชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน
ที่ประสบภัย สำหรับมาตรการฟื้นฟูบูรณะในระยะยาวจะนำไปสู่เรื่องของการพัฒนาต่อไป

ผู้นำท้องถิ่น หมายถึง หมายถึง บุคคลที่เป็นผู้นำในท้องถิ่นที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัด
สงขลา ซึ่งประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา
ความสงบ แพทย์ และสารวัตรกำนัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงสาธารณสุข สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา และเพื่อกำหนดกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสาธารณสุข
2. แนวคิดความเสี่ยงจากสาธารณสุข
3. แนวคิดการจัดการสาธารณสุข
4. ข้อมูลทั่วไปของอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับสาธารณสุข

1.1 ความหมายของสาธารณสุข

ความหมายของสาธารณสุข อัครกิจ วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณสุข ไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชน หรือของรัฐ และให้ความหมายรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย (พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข พ.ศ. 2550)

พงษ์เผ่า เกษทอง (2550 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ ขุนมาลี, 2562) ได้ให้ความหมายของสาธารณสุขไว้ว่า หมายถึง ภัยหรือเหตุการณ์ที่สำคัญ ซึ่งทำให้สภาพการดำเนินชีวิตที่ปกติในชุมชนเปลี่ยนแปลงไปอย่างกะทันหัน มีผลทำให้ประชาชนต้องขาดที่พึ่งและได้รับความทุกข์ เกิดความจำเป็นเร่งด่วนเกี่ยวกับอาหาร ที่พักอาศัย เสื้อผ้า การดูแล ทางแพทย์ การคุ้มครองและสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพอื่น ๆ

กรมโรงงานอุตสาหกรรม (2553 อ้างถึงใน สายฝน แสงหิรัญ ทองประเสริฐ, 2558) ให้คำจำกัดความว่า สาธารณภัย หมายถึง ภัยที่รุนแรง ส่งผลกระทบต่อบุคคลเดียวหรือบุคคลในวงกว้าง กระทบต่อความมั่นคงและความปลอดภัย

เรวดี ประเสริฐเจริญสุข (2553 อ้างถึงใน สายฝน แสงหิรัญ ทองประเสริฐ, 2558) ได้ให้ความหมายของสาธารณภัยว่า เป็นสภาวะของการกระทบกระเทือนที่มีความรุนแรงเกินกำลังความสามารถของชุมชนและสังคมที่ได้รับผล กระทบจะจัดการได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ของตนเอง

ศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย (2553 อ้างถึงใน สายฝน แสงหิรัญ ทองประเสริฐ, 2558) ได้อธิบายว่า การที่ภัยจะพัฒนาไปเป็นภัยพิบัติได้นั้น ต้องมีองค์ประกอบสำคัญอยู่ 3 ประการ ได้แก่

1. อันตรายที่เกิดจากธรรมชาติหรือจากการกระทำของมนุษย์ อันนำมาซึ่งความสูญเสียหรือความเสียหาย โดยมีปัจจัยทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมต่างๆ เอื้อให้เกิดผลกระทบจากภัยนั้นๆ มากยิ่งขึ้น
2. ต้องอาศัยความสามารถในการจัดการหรือรับมือกับภัยที่เกิดขึ้น โดยการใช้ทักษะ องค์ความรู้ และทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในการตอบสนองและเตรียมการรับมือกับภัย
3. หากชุมชนใดที่ประสบภัย และมีศักยภาพในการจัดการกับภัยได้ด้วยตนเอง ความเสียหายที่มีต่อชีวิตและทรัพย์สินก็จะน้อยลง แต่ถ้าหากชุมชนใดไม่มีศักยภาพเพียงพอที่จัดการกับภัยที่เกิดขึ้น จะส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก

เสกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ (2553 อ้างถึงใน กอบกุลณ์ คำปลอด, 2557) ให้ความหมายของคำว่า สาธารณภัยไว้ว่า เป็นเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์อันเกิดจากธรรมชาติหรือมนุษย์เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือเกิดขึ้นแบบค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งส่งผลให้เกิดความเสียหายกับชุมชน และมีการดำเนินการช่วยเหลือแก้ไขโดยวิธีการที่พิเศษ

อรณัฐวัฒน์ วัฒนวรรณ (2556 อ้างถึงใน สมพร คุณวิจิต, 2561) กล่าวว่าไว้ว่า ภัยพิบัติ เป็นภัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายทั้งด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ตลอดจนด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถเกิดได้ทั้งจากน้ำมือของมนุษย์ และเกิดจากธรรมชาติ

ทวิดา กมลเวชช (2554) กล่าวว่าไว้ว่า ภัยพิบัติ เป็นกระบวนการทำงานของผู้คนในชุมชน ภายหลังได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติอันทำให้ผู้คนล้มตาย ทรัพย์สินเสียหายทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม และเกินกำลังที่จะจัดการได้โดยลำพัง

สรุปสาธารณภัย หมายถึง ภัยที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนกลุ่มเดียวหรือประชาชนทั้งชุมชน และเกินความสามารถของชุมชนที่จะรับมือ ตลอดจนไม่สามารถจัดการกับสาธารณภัยได้เพียงลำพัง

1.2 ลักษณะของสาธารณภัย

จากสภาวะแวดล้อมและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ทำให้สาธารณภัยมีแนวโน้มที่จะเกิดความถี่ของการเกิดมากขึ้น และทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ประเทศไทยได้มีการพัฒนาเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าและความเจริญในทุกๆ ด้าน ซึ่งส่งผลให้สาธารณภัยที่เกิดขึ้นมีความหลากหลายและซับซ้อนมากขึ้นเช่นกัน กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2554 อ้างถึงใน สายฝน แสงหิรัญ ทองประเสริฐ, 2558) สรุปสถานการณ์สาธารณภัยของประเทศไทยที่เกิดขึ้น และได้สร้างความสูญเสียต่อชีวิต ทรัพย์สินของประชาชนไว้ ดังนี้

1. อุทกภัย ที่ผ่านมามีประเทศไทยประสบกับปัญหาอุทกภัยเป็นประจำและเกิดขึ้นทุกปี นับเป็นภัยพิบัติที่ก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่ประเทศมากที่สุด มีสาเหตุจากอิทธิพลของร่องความกดต่ำอากาศกำลังแรงพาดผ่านภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบกับลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมทะเลอันดามันและอ่าวไทย ทำให้มีฝนตกหนักและเกิดน้ำท่วมในหลายจังหวัด และในระยะหลังปัญหาอุทกภัยมีความรุนแรงมากขึ้น มีมูลค่าความเสียหายสูงขึ้น

2. วาตภัย เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่มีผลกระทบต่อพื้นที่กว้างนับร้อยตารางกิโลเมตร ซึ่งความเสียหายมักผันแปรไปตามความรุนแรง เมื่อพายุมีกำลังแรงในชั้นดีเปรสชันจะทำให้เกิดฝนตกหนักและมักมีอุทกภัยตามมา หากพายุมีกำลังแรงขึ้นเป็นพายุโซนร้อน หรือพายุไต้ฝุ่น จะก่อให้เกิดภัยหลายอย่างพร้อมกัน ทั้งวาตภัย อุทกภัย และคลื่นพายุซัดฝั่ง เป็นอันตรายและอาจก่อให้เกิดความเสียหายถึงขั้นรุนแรง ทำให้ประชาชนเสียชีวิตเป็นจำนวนมากได้

3. ภัยจากดินโคลนถล่ม ปัจจุบันปัญหาดินโคลนถล่มเริ่มเกิดขึ้นในประเทศไทยบ่อยมากขึ้น และมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อันมีสาเหตุมาจากพฤติกรรมของมนุษย์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำการเกษตรในพื้นที่ลาดชัน การทำลายหน้าดิน เป็นต้น

4. ภัยแล้ง เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม การขาดแคลนน้ำจึงส่งผลกระทบต่อประชาชนที่ประกอบอาชีพการเกษตร และจากสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศทำให้ฤดูฝนสั้นลง ในพื้นที่ตอนบนของประเทศไทยจะมีปริมาณฝนตกน้อยลง ส่งผลให้ปริมาณน้ำในเขื่อน และอ่างเก็บน้ำทั่วประเทศมีปริมาณไม่เพียงพอสำหรับประชาชนใช้อุปโภคบริโภค และเพื่อการเกษตร

5. ภัยจากคลื่นสึนามิ ประเทศไทยไม่เคยปรากฏการณ์ของภัยจากคลื่นสึนามิมาก่อน กระทั่งเมื่อวันอาทิตย์ที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 ได้เกิดคลื่นสึนามิอันเนื่องมาจากแผ่นดินไหวใต้ทะเลครั้งใหญ่ ขนาด 9.3 ริคเตอร์ ที่หมู่เกาะสุมาตรา ส่งผลให้ 11 ประเทศในทวีปเอเชียและทวีปแอฟริกา ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง สำหรับประเทศไทยได้รับผลกระทบใน 6 จังหวัดชายฝั่ง

ทะเลอันดามัน คือ จังหวัดพังงา กระบี่ ระนอง ภูเก็ต ตรัง และสตูล มีผู้เสียชีวิตรวม 5,401 คน สูญหาย 2,921 คน มูลค่าความเสียหายเบื้องต้นประมาณ 14,491 ล้านบาท ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมากกว่า 30,000 ล้านบาท

6. ภัยหนาว ในช่วงเดือนตุลาคมถึงกุมภาพันธ์ของทุกปี ความกดอากาศสูงจากประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนจะแผ่ลงมาปกคลุมประเทศไทย ส่งผลให้พื้นที่ดังกล่าวเกิดความหนาวเย็นทั่วไป โดยเฉพาะในพื้นที่บนภูเขาหรือยอดดอยสูงจะหนาวเย็นมาก ซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน อีกทั้งทำให้เกิดโรคระบาด เช่น โรคติดต่อทางเดินหายใจ โรคไข้หวัดใหญ่ และโรคระบาดสัตว์ เป็นต้น

7. อัคคีภัย นับเป็นสาธารณภัยประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นเป็นประจำ โดยส่วนมากมีสาเหตุมาจากความประมาท ขาดความระมัดระวังหรือพลั้งเผลอ เช่น การเกิดไฟฟ้าลัดวงจร การลุกไหม้จากการระเบิด จากการปรุงอาหาร หรือจากการลอบวางเพลิง

8. ภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม ประเทศไทยยังไม่เคยเกิดแผ่นดินไหวขนาดใหญ่ แต่ได้มีการบันทึกไว้ว่าเกิดแผ่นดินไหวขนาดปานกลางในพื้นที่ภาคเหนือ ขนาด 5.6 ริคเตอร์ เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2518 ที่อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก และได้เกิดแผ่นดินไหวในพื้นที่ภาคตะวันตก ขนาด 5.9 ริคเตอร์ เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2526 บริเวณแนวรอยเลื่อนศรีสวัสดิ์ อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี นอกจากนั้นในบริเวณภาคตะวันตกและภาคเหนือ ยังมีแผ่นดินไหวที่สามารถรู้สึกได้ปีละประมาณ 5-6 ครั้ง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากแผ่นดินไหวจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งก่อสร้างโดยเฉพาะอาคารและบ้านพักอาศัย การตกหล่นของวัตถุในที่สูง

เสกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ (2553 อ้างถึงใน กอบกุลฉน์ คำปลอด, 2557) กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของสาธารณภัย ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. สาธารณภัยจากธรรมชาติ

1.1 สาธารณภัยอันเกิดจากโครงสร้างโลก ได้แก่ แผ่นดินไหว หินถล่ม โคลนถล่ม ใต้ทะเลการเกิดแก๊สพิษธรรมชาติ

1.2 สาธารณภัยที่เกิดจากน้ำ เช่น น้ำท่วม ภัยแล้ง การกลายเป็นทะเลทราย

1.3 สาธารณภัยที่เกิดจากลมพายุ ลมมรสุมต่างๆ เช่น พายุน้ำแข็ง น้ำค้างแข็งตัว ภัยหนาว ภัยร้อน ไฟป่า เอลนินโย ลานินญา

2. สาธารณภัยจากเชื้อโรค

2.1 โรคระบาดที่เกิดในมนุษย์

2.2 โรคระบาดที่เกิดในพืช ซึ่งทำให้เกิดความขาดแคลน และอดอยาก

2.3 โรคระบาดที่เกิดจากสารพิษและมลภาวะของสภาพแวดล้อม

3. สาธารณภัยอันเกิดจากเทคโนโลยีสมัยใหม่ หรือเกิดจากเทคโนโลยีที่มนุษย์ได้ตั้งใจสร้างขึ้นมา เช่น

3.1 ภัยที่เกิดจากการขนส่ง เช่น เกิดจากสภาพถนนที่เป็นอันตราย เกิดจากอุบัติเหตุจากเครื่องบิน อุบัติเหตุจากรถยนต์ และทางเรือ

3.2 ภัยจากระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้าดับ ระบบคอมพิวเตอร์ล่ม เหลว เชื้อเพลิง อาหารขาดแคลน แก๊สขาดแคลนและระบบเศรษฐกิจล่มเหลว

4. สาธารณภัยจากอุตสาหกรรม ได้แก่ อุบัติเหตุที่เกิดจากการปฏิบัติงานในโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ เช่น เกิดระเบิดจากแก๊สรั่ว หรือเหมืองแร่ถล่ม

5. สาธารณภัยที่เกิดจากโครงสร้างของสิ่งก่อสร้าง เช่น อาคารถล่ม ถนนหรือสะพานถล่ม

6. สาธารณภัยเกิดจากความขัดแย้งทางการเมือง ได้แก่ การก่อการร้าย การใช้อาวุธนิวเคลียร์ การประท้วงของมวลชน หรือสงคราม

กอบกุลณ์ คำปลอด (2557) ลักษณะของสาธารณภัยหรือภัยพิบัติตามแนวคิดคลาสสิก (Classical Concept) ได้มีการจำแนกจากสาเหตุของการเกิดสาธารณภัยได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. ภัยพิบัติธรรมชาติ (Natural Disaster) เช่น ภัยจากน้ำท่วม ภัยจากพายุ ภัยจากแผ่นดินถล่ม ภัยแล้ง ภัยจากแผ่นดินไหว ภัยจากไฟฟ้า เป็นต้น

2. ภัยพิบัติจากการกระทำของมนุษย์ (Man-made Disaster) เช่น อัคคีภัย ภัยจากการจราจร และ คมนาคมขนส่ง ภัยจากสารเคมีและวัตถุอันตราย ภัยจากการทำงาน เป็นต้น

นอกจากนี้ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้นใหม่อีกหลายประเภท เช่น ภัยจากคลื่นซัดชายฝั่ง ภัยจากหมอกควัน ภัยจากโรคซาร์ส ภัยจากโรคเอดส์ เป็นต้น สาธารณภัยที่เกิดขึ้นเหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อชีวิต จิตใจ และทรัพย์สินของประชาชน รวมถึงระบบเศรษฐกิจ ตั้งแต่ระดับชุมชนไปจนถึงระดับชาติ จึงเป็นความจำเป็นที่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดี รวมทั้งประชาชนเองก็ต้องมีความรู้ ความเข้าใจถึงลักษณะของภัยพิบัติ เพื่อการเตรียมพร้อมรับมือได้อย่างเหมาะสม

1.3 ประเภทของสาธารณภัย

เศกสิน ศรีวัฒนานุกุลกิจ (2553 อ้างถึงใน กอบกุลณ์ คำปลอด, 2557) ได้แบ่งประเภทของสาธารณภัยออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

1. สาธารณภัยจากธรรมชาติ

1.1 สาธารณภัยอันเกิดจากโครงสร้างโลก ได้แก่ แผ่นดินไหว หินถล่ม โคลนถล่ม ใต้ทะเลการเกิดแก๊สพิษธรรมชาติ

1.2 สาธารณภัยจากน้ำ ได้แก่ น้ำท่วม ภัยแล้ง การกลายเป็นทะเลทราย

1.3 สาธารณภัยจากลมพายุ ลมแบบต่างๆ ได้แก่ พายุน้ำแข็ง น้ำค้างแข็งตัว ภัยหนาว ภัยร้อน ไฟป่า เอลนินโญ ลานินญา

2. สาธารณภัยจากเชื้อโรค

2.1 โรคระบาดในมนุษย์

2.2 โรคระบาดในพืชอันทำให้เกิดความอดอยาก

2.3 สารพิษและมลภาวะ

3. สาธารณภัยอันเกิดจากเทคโนโลยี เกิดจากเทคโนโลยีที่มนุษย์ตั้งใจสร้างขึ้น ได้แก่

3.1 ภัยจากการขนส่ง ได้แก่ สภาพถนนที่อันตราย อุบัติเหตุจากเครื่องบิน รถยนต์และทางเรือ

3.2 ภัยจากระบบสาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้าดับ ระบบคอมพิวเตอร์ล้มเหลว เชื้อเพลิง อาหารขาดแคลน แก๊สขาดแคลนและระบบเศรษฐกิจล้มเหลว

4. สาธารณภัยจากอุตสาหกรรม ได้แก่ อุบัติเหตุในโรงงานขนาดใหญ่ เช่น ระเบิด แก๊สรั่ว และ เหมืองแร่ถล่ม

5. สาธารณภัยอันเกิดจากโครงสร้าง ได้แก่ ดึกถล่ม สะพานถล่ม

6. สาธารณภัยเกิดจากความขัดแย้งทางการเมือง ได้แก่ การก่อการร้าย การใช้อาวุธนิวเคลียร์ การประท้วงของมวลชน หรือสงคราม

สมพร คุณวิชิต (2561) ได้แบ่งประเภทของสาธารณภัยไว้ 3 ประเภท คือ

1. ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ภัยธรรมชาติ เมื่อเกิดขึ้นแล้ว ทำให้เกิดความเสียหายทั้งต่อชีวิต และทรัพย์สินอย่างมหาศาล เช่น พายุเฮอริเคน เหตุการณ์การเกิดสึนามิในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในปี พ.ศ. 2547

2. ภัยพิบัติจากฝีมือมนุษย์หรือภัยพิบัติทางเทคโนโลยี เป็นภัยพิบัติที่เกิดจากฝีมือมนุษย์ หรือภัยที่เกิดจากความเจริญทางเทคโนโลยี เมื่อเกิดขึ้นจะส่งผลให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรง ทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบต่ออารยธรรมประจำวันของประชาชน เช่น เหตุการณ์โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ระเบิด น้ำมันรั่วไหลของแท่นขุดเจาะน้ำมัน สารเคมีรั่วไหลในโรงงานอุตสาหกรรม

3. ภัยพิบัติซ้ำซ้อน เป็นสภาวะที่ทำให้เกิดความเสียหายและเสียหายอย่างร้ายแรง อาจจะมีมูลเหตุมาจากภัยหลายๆ ประเภท อาจจะเริ่มจากมีแผ่นดินไหว แล้วทำให้เกิดสึนามิ ทำให้น้ำท่วม ทำลายชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน หรือเป็นเหตุการณ์ที่จะต้องเผชิญกับความวุ่นวายที่เกิดขึ้น การอพยพขนานใหญ่ของประชากร ผู้คนอดอยาก เกิดความวุ่นวายทางการเมือง เกิดสงครามกลางเมือง ประชาชนไม่มีอาหารบริโภค เหตุการณ์ก็จะเลวร้ายมากยิ่งขึ้นเมื่อถูกซ้ำเติมจากสาธารณภัย

1.4 ผลกระทบจากสาธารณภัย

สาธารณภัยได้กลายเป็นภัยคุกคามร้ายแรงที่นำมาซึ่งความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินแก่มวลมนุษยชาติอย่างมหาศาล เมื่อย้อนกลับไปไม่นาน เราก็จะพบภัยพิบัติธรรมชาติที่เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งเหตุภัยพิบัติเหล่านี้ส่งผลทั้งความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน และผลกระทบที่มีต่อสภาพจิตใจของผู้ที่รอดชีวิต ผลกระทบจากสาธารณภัย ยังส่งผลกระทบไปยังภูมิภาคต่างๆ ที่อยู่รอบข้าง ทำให้ทุกภูมิภาค มีความตระหนักถึงเรื่องการป้องกันสาธารณภัยมากขึ้น ผลกระทบจากสาธารณภัยสามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ผลกระทบทางกายภาพ เป็นผลกระทบที่สามารถมองเห็นได้เป็นรูปธรรม ส่วนมากเป็นความเสียหายจากการสูญเสียชีวิต และทรัพย์สิน โครงสร้างสาธารณูปโภคภายในชุมชน บ้านเรือน ที่อยู่อาศัยของประชาชน ตลอดจนพื้นที่ทางการเกษตรกรรมเสียหาย

2. ผลกระทบทางสังคม เป็นผลกระทบที่มีความซับซ้อน เกิดปัญหามากมาย บางอย่างต้องใช้เวลาอันยาวนานสำหรับเยียวยาให้กลับคืนสู่สภาพปกติ จากการได้รับผลกระทบจากสาธารณภัย ทำให้บุคคลเกิดความเครียด จนทำให้เกิดเป็น โรคซึมเศร้า ตลอดจนปัญหาสุขภาพกายอื่นๆ ตามมาอีกมากมาย ทำให้เศรษฐกิจซบเซา ทำให้ผู้คนในชุมชนอพยพออกนอกพื้นที่ ประชากรในพื้นที่ลดน้อยลง เป็นต้น

3. ผลกระทบทางเศรษฐกิจ พื้นที่ที่ได้รับ ความเสียหายจากการเกิดสาธารณภัย จะทำให้ราคาของที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างลดลง การลงทุนทางธุรกิจในพื้นที่จากนักธุรกิจก็หายไปด้วย เนื่องจากนักลงทุนกลัวจะเกิดเหตุการณ์ซ้ำรอยอีก ก็จะทำให้การลงทุนในพื้นที่ประสบสาธารณภัยก็น้อยลงไปด้วย (Lindell & Practer, 2003; Fother-grill et al., 1999; Lindell et al., 2007 อ้างถึงใน สมพร คุณวิจิต, 2561)

2. แนวคิดความเสี่ยงจากสาธารณภัย

2.1 ความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ความเสี่ยง หมายถึง โอกาสที่เหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง จะเกิดขึ้นและทำให้เกิดความเสียหาย บริบทของสาธารณภัย คือ ความเสี่ยง จากสาธารณภัย จึงหมายถึง โอกาสที่สาธารณภัยใดๆ เกิดขึ้นและกระทบต่อชุมชนหรือสภาพแวดล้อมของชุมชน ทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สิน ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของชุมชน ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากสาธารณภัยเป็นผลจากปัจจัยที่ทำให้ชุมชนได้รับผลกระทบมากขึ้น

ความเสี่ยงจากสาธารณภัย (Disaster Risk) หมายถึง โอกาสที่จะเกิดการสูญเสียจากสาธารณภัย ทั้งต่อชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน ความเป็นอยู่ และภาคเอกชนต่าง ๆ ในชุมชนใดชุมชนหนึ่ง ของเวลาใดเวลาหนึ่งในอนาคต สามารถแทนความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความเสี่ยง ได้แก่ ภัย ความล่อแหลม ความเปราะบาง และศักยภาพ ดังนี้ (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2556)

1. ภัย คือ เหตุการณ์หรืออันตรายที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติหรือ จากการกระทำของมนุษย์ อันนำมาซึ่งความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน ทำให้เกิดผลกระทบทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

2. ความล่อแหลม เป็นเหตุการณ์ที่สิ่งใด ๆ ก็ตามมีสถานที่ตั้งอยู่ภายในบริเวณพื้นที่ที่อาจจะเกิดสาธารณภัยและมีโอกาสได้รับความเสียหายจากสาธารณภัยได้ อาจรวมถึงประชาชน ทรัพย์สิน อาคารบ้านเรือน กิจการร้านค้า หรือสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในบริเวณนั้น

3. ความเปราะบาง เป็นปัจจัยหรือสภาวะใด ๆ ที่ทำให้ชุมชน หรือสังคมไม่สามารถป้องกันตนเอง และรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้ หรือแม้กระทั่งไม่สามารถฟื้นฟูชีวิต สังคม และสภาพแวดล้อม ได้ อย่างรวดเร็วจากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ เช่น การมีโครงสร้างอาคารที่ไม่แข็งแรง การไม่มีความรู้ในการรับมือกับภัย การทะเลาะเบาะแว้งในชุมชน ทำให้ชุมชนขาดความสามัคคี ฯลฯ

4. ศักยภาพ คือ ความรู้ ทักษะ และทรัพยากรต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน สังคม หรือหน่วยงานใด ๆ ที่สามารถนำมาใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ เช่น คนในชุมชนให้ความช่วยเหลือกันเมื่อเกิดน้ำท่วมในกรุงเทพฯ การที่ชุมชน มีความรู้ในการช่วยเหลือตนเองและสามารถรับมือกับภัยต่าง ๆ ได้ โดยศักยภาพนั้น มีอยู่หลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการมีโครงการสาธิตปลูกพืชที่ดีในชุมชน ความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ในชุมชนที่จะเอาไว้ช่วยเหลือเมื่อเกิดภัย

การช่วยเหลือครอบครัวและชุมชนเมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤตอย่างทันทั่วทั้งที่ ตลอดจนความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน เป็นต้น (สมพร คุณวิจิต, 2561)

สรุปความเสี่ยงจากสาธารณภัย คือ อันตรายที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติ มีโอกาสได้รับความเสียหาย ไม่สามารถป้องกันตนเอง และรับมือกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้นได้ การทำให้ชุมชนมีความรู้ในการช่วยเหลือตนเองและสามารถรับมือกับภัยต่าง ๆ ได้

3. แนวคิดการจัดการสาธารณภัย

3.1 ความหมาย

การเกิดสาธารณภัย ซึ่งเป็นภัยทางธรรมชาติ และหลีกเลี่ยงได้ยาก ซึ่งมนุษย์ไม่สามารถที่จะหยุดยั้งสาธารณภัยเหล่านี้ไม่ให้เกิดขึ้นได้ แต่ก็สามารถลดปัจจัยเสี่ยงเพื่อบรรเทาความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากสาธารณภัยได้ เช่น ลดความล่อแหลมและเปราะบางของพื้นที่เสี่ยงจากสาธารณภัยให้ลดน้อยลง

อดิสรณ์ บำรุงญาติ (2550 อ้างถึงใน พงษ์ศักดิ์ ชุนมาลี, 2562) ได้กล่าวถึงงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยว่าเป็น ภารกิจสำคัญและจำเป็นในการเตรียมการรองรับสถานการณ์เพื่อลดความเสียหายที่จะเกิดทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของราชการเตรียมความพร้อมด้านเครื่องมือเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยในการ ปฏิบัติงานในภาวะฉุกเฉินให้ไปอย่างมีประสิทธิภาพและจำเป็นต้องจัดทำแผนป้องกันภัยในเขตชุมชน เพียงเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐคงดูแลไม่ทั่วถึงในกรณีที่เกิดสาธารณภัย การเตรียมความพร้อม รับภัยพิบัติในระดับชุมชนเป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องเร่งเสริมสร้างให้เกิดขึ้น และการสร้างความตระหนัก และเตรียมความพร้อมของประชาชนในการสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยเน้นกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนในชุมชนที่มี ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสาธารณภัยในเบื้องต้น และ การกระจายให้มีความรู้ การจัดทำแผนการป้องกันภัยในชุมชน การค้นย้ายอพยพประชาชนเมื่อเกิดภัย การปฏิบัติการในภาวะฉุกเฉินถือเป็นการเตรียมความพร้อมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของ ชุมชนซึ่งภารกิจงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีดังนี้ 1) อำนวยการ ควบคุม กำกับดูแลการปฏิบัติงาน และประสานการปฏิบัติเกี่ยวกับการ ดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่ 2) สนับสนุนกองอำนวยการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นซึ่งมีพื้นที่ติดต่อหรือใกล้เคียง หรือเขตพื้นที่อื่นเมื่อได้รับการร้องขอ 3) ประสานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ที่

รับผิดชอบ รวมทั้งการประสานความร่วมมือกับภาคเอกชนในการปฏิบัติการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยทุกขั้นตอน

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2552: 3 อ้างถึงใน กอบกุลณ์ คำปลอด, 2557: 15) ได้กล่าวถึง การจัดการภัยพิบัติว่า การดำเนินงานจะต้องมีกระบวนการดำเนินงาน ทั้งก่อน ระหว่างและภายหลังการเกิดสาธารณภัย สำหรับการพัฒนาด้านต่างๆ ภายหลังเกิดสาธารณภัย โดยให้ดำเนินการฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจ ชุมชน ตลอดจนสิ่งแวดล้อม โดยความร่วมมือของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการจัดการกับสาธารณภัยที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถตั้งรับ และแก้ไขได้อย่างทันที่

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2557 อ้างถึงใน กนต์ เอี่ยมอินทรา, 2559: 11-12) แบ่งการจัดการสาธารณภัยเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การลดผลกระทบจากสาธารณภัย อาจจะใช้สิ่งก่อสร้าง เพื่อบรรเทาผลกระทบที่จะเกิดตามมา ประเมินพื้นที่เสี่ยงภัยของชุมชน พบปะประชาชนทำความเข้าใจในการจัดการสาธารณภัยภายในชุมชน

2. ให้มีระบบการเตือนภัยล่วงหน้า มีการกระจายข้อมูลทางหอกระจายของชุมชน มีการเตรียมความพร้อมล่วงหน้าโดยการจัดให้มีการฝึกอบรมให้กับประชาชนในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อให้มีความพร้อมในการรับมือกับสาธารณภัยต่างๆ การตั้งหน่วยกู้ชีพประจำชุมชน โดยใช้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ

3. มีแผนรับสถานการณ์ฉุกเฉิน ปรับปรุงระบบการติดต่อ สั่งการ การอพยพประชาชนในภาวะเสี่ยงที่จะเกิดสาธารณภัยในชุมชน การรับผู้ได้รับความเดือดร้อน และการกู้ภัย กู้ชีพต่างๆ ในภาวะฉุกเฉิน

4. การช่วยเหลือภายหลังประสบภัยพิบัติ ทั้งด้านสุขภาพ และสภาวะแวดล้อมของชุมชน ให้มีการบรรเทาช่วยเหลือ ตลอดจนการปรับปรุงสภาพสาธารณประโยชน์ของชุมชน ให้กลับมาใช้ได้ดังเดิม

กำไลรัตน์ เย็นสุจิตร์ (2553 อ้างถึงใน จิรายุทธ์ เชื้อตานาม, 2560: 33) กล่าวว่า การจัดการภัยพิบัติ มีกระบวนการโดยใช้การสังเกตการณ์ การวิเคราะห์ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร สำหรับใช้ในการป้องกันและเตรียมรับกับสถานการณ์จากการเกิดสาธารณภัย ตลอดจนการจัดการภายหลังการเกิดสาธารณภัยในชุมชน

ทงงสรรค์ เทียนถาวร และคณะ (2556 อ้างถึงใน จิรายุทธ์ เชื้อตานาม, 2560) กล่าวว่า ภัยพิบัติที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชุมชน ซึ่งชุมชนจะต้องมีการเตรียมความพร้อมรับต่อสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้น และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้กับชุมชน

สมพร คุณวิชิต (2561) ได้ให้แนวคิดที่ ภัยพิบัติเมื่อเกิดขึ้นแล้ว ก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน มีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ และสังคมโดยรวมของชุมชน เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชุมชน สภาพเศรษฐกิจของประเทศ และของโลก การจัดการภัยพิบัติ มาจากคำภาษาอังกฤษ 2 คำ คือ Emergency Management และ Disaster Management โดยประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศแรกๆ ที่ได้กล่าวถึง การจัดการภัยพิบัติ มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อจัดการกับสาธารณภัย

การจัดการสาธารณภัย ภายใต้ Emergency Management ของประเทศสหรัฐอเมริกา ใช้หลักในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 8 หลักการ ดังนี้ (FEEMA, n.d. อ้างถึงใน สมพร คุณวิชิต, 2561)

1. การจัดการสาธารณภัย ต้องมีความครอบคลุมครบถ้วน โดยมีหลักการจัดการ คือ กระทำการโดยให้มีการลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นให้น้อยที่สุด เตรียมความพร้อม จัดการ และการฟื้นฟูหลังประสบสาธารณภัย
2. การจัดการสาธารณภัย จะต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจ ไม่มัวแต่ตั้งรับอย่างเดียว ให้มีการเตรียมความพร้อม เพื่อให้ชุมชนสามารถตั้งรับกับสาธารณภัยได้เป็นอย่างดี และสามารถฟื้นตัวได้ภายในระยะเวลาอันสั้น
3. การจัดการสาธารณภัยจะต้องตั้งอยู่บนความเสี่ยง มีการจัดลำดับความสำคัญในการจัดการความเสี่ยง การคาดการณ์ว่าในพื้นที่มีสาธารณภัยอะไรบ้างที่จะเกิดขึ้น มีการวิเคราะห์ถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนผลกระทบที่จะตามมา
4. การจัดการสาธารณภัย หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ จะต้องมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในการปฏิบัติงานจัดการสาธารณภัย
5. การทำงานร่วมกัน การจัดการสาธารณภัยจะต้องมีความไว้เนื้อเชื่อใจ และสนับสนุนให้การทำงานร่วมกัน ร่วมกันตัดสินใจ เพื่อให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วงได้ตามวัตถุประสงค์
6. การปฏิบัติงานที่สอดคล้องกัน จะต้องหน่วยงาน องค์กร ดำเนินงานที่เชื่อมโยง และสอดคล้องกัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ในการจัดการสาธารณภัย
7. นำรูปแบบใหม่ๆ มาใช้กับการจัดการสาธารณภัย ให้มีการปรับใช้รูปแบบแนวทางการจัดการสาธารณภัยใหม่ๆ มาใช้ดำเนินการ
8. การดำเนินงานอย่างผู้เชี่ยวชาญ การดำเนินงานจัดการสาธารณภัย ผู้ดำเนินงานจะต้องจัดการอย่างผู้ที่มีประสบการณ์ มีการพัฒนาการทำงานอย่างมีรูปแบบ และเป็นรูปธรรม

3.2 การแบ่งระยะการจัดการสาธารณสุขของประเทศไทย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2556) แบ่งการจัดการสาธารณสุขไว้ 3 ระยะ คือ

3.2.1. ระยะก่อนเกิดสาธารณสุข เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการเกิดสาธารณสุข ให้มีการดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงจากการเกิดสาธารณสุข เป็นการดำเนินการเพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น มีการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนในชุมชนได้มีความรู้ และการรับมือกับสถานการณ์ ให้มีการแจ้งเตือนการฝึกซ้อมแผนอพยพ การเผชิญเหตุ การเตรียมข้าวของเครื่องใช้ที่ใช้ในการยังชีพ เตรียมเครื่องมือ เตรียมความพร้อมของบุคลากรสำหรับป้องกันและบรรเทาสาธารณสุข การปรับเปลี่ยนชีวิตประจำวันให้สอดคล้องกับสถานการณ์ การเตรียมที่อยู่อาศัยให้พร้อมรับกับสถานการณ์

3.2.2. ระยะระหว่างเกิดภัย

ผู้นำจะต้องให้ความสำคัญกับชีวิตของผู้ประสบสาธารณภัย เน้นให้ความช่วยเหลือ การกู้ชีพ กู้ภัย และการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การตั้งศูนย์อพยพ การแจกจ่ายสิ่งของเพื่อยังชีพ การให้การช่วยเหลืออย่างทันที่ มีระบบการสื่อสาร การประสานงานที่มีประสิทธิภาพ หากมีการเตรียมพร้อมตั้งแต่ระยะก่อนเกิดภัย จะช่วยให้การเผชิญสถานการณ์ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.2.3. ระยะหลังเกิดสาธารณสุข

เน้นให้การฟื้นฟูให้ชุมชนภายหลังเกิดสาธารณสุขกลับสู่สภาพเดิมโดยเร็วที่สุด ซึ่งมี 2 ทางเลือก คือ การสร้างหรือซ่อมแซมให้เหมือนเดิม กับการสร้างใหม่ให้ดีกว่าเดิม เช่น การซ่อมแซมบ้านเรือนที่อยู่อาศัยของประชาชน ซ่อมแซมระบบสาธารณสุขไปโลก เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับชุมชน การเยียวยาผู้ได้รับความสูญเสียจากสาธารณสุข การฟื้นฟูสภาพแวดล้อม การดูแลสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่ประสบสาธารณสุข การดูแลจิตใจ การให้เงินอุดหนุนสำหรับการฟื้นฟูสภาพที่อยู่อาศัย ให้มีการประเมินความเสียหายจากสาธารณสุขที่เกิดขึ้น เพื่อจัดทำแผนการฟื้นฟูให้เป็นระบบ

3.3 กลุ่มกิจกรรมการจัดการสาธารณสุขตามแนวทางของสหรัฐอเมริกา

สมพร คุณวิชิต (2561) อธิบายว่า การจัดการสาธารณสุขตามแนวทางของสหรัฐอเมริกา แบ่งเป็น 4 กิจกรรม ได้แก่ การลดผลกระทบ การเตรียมความพร้อม การรับมือ และการฟื้นฟู ดังจะกล่าวต่อไปนี้

3.3.1 การลดผลกระทบ

การลดผลกระทบจากสาธารณภัย (Hazard Mitigation) เป็นกิจกรรมที่ช่วยลดความเสี่ยงจากการเกิดภัยพิบัติ เป็นการประหยัดค่าใช้จ่ายที่จะใช้สำหรับการฟื้นฟู เป็นการส่งเสริมให้การจัดการภัยพิบัติเกิดประสิทธิผล

ความหมายของการลดผลกระทบจากภัยพิบัติ

การลดผลกระทบจากภัยพิบัติ เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ และจะต้องมีการกระทำอย่างต่อเนื่อง เป็นการลดผลกระทบและความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น Lindell et al. (2007 อ้างถึงใน สมพร คุณวิชิต, 2561) อธิบายว่า การลดผลกระทบจากภัยพิบัติ เป็นการจัดการกับต้นตอของภัยพิบัติ ลดโอกาสที่ภัยพิบัติจะเกิด และจำกัดผลกระทบของภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้น ที่สำคัญคือ การหยุดภัยพิบัติ ซึ่งอาจจะทำได้โดยการปรับระบบหรือวิถีของธรรมชาติต่างๆ หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ หรืออาจจะดำเนินการทั้งสองอย่างไปพร้อมๆ กัน อันจะเป็นการช่วยบรรเทาผลกระทบของเหตุรุนแรงทางธรรมชาติที่จะเกิดตามมา กรณีของการเกิดน้ำท่วม อาจจะปรับวิถีหรือระบบการไหลของน้ำตามธรรมชาติ โดยการสร้างเขื่อนเก็บกักน้ำ หรือการสร้างคันกั้นน้ำที่จะช่วยกั้นกักน้ำ และกำหนดทิศทางการไหลของน้ำ ก็จะช่วยลดความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินลงได้ หรือการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ด้วยการห้ามมิให้ไปสร้างอาคารบ้านเรือนในพื้นที่ลุ่มต้ำน้ำท่วมถึง ก็จะช่วยลดผลกระทบจากน้ำท่วมได้ ส่วนหน่วยงานที่ปฏิบัติงานด้านการจัดการภัยพิบัติของสหรัฐอเมริกา อย่างสำนักงาน FEMA ได้ให้คำจำกัดความการลดผลกระทบจากภัยพิบัติว่า เป็นการดำเนินกิจกรรมเพื่อลดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สิน จากการบรรเทาความรุนแรงจากภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้น (FEMA, 2018 อ้างถึงใน สมพร คุณวิชิต, 2561)

แนวทางการลดผลกระทบจากภัยพิบัติ

การลดผลกระทบจากภัยพิบัติ มีหลักการสำคัญ คือ การลดระดับความล่อแหลมหรือการเปิดรับต่อภัย ลดความเปราะบาง รวมทั้งลดโอกาสหรือความเป็นไปได้ที่ภัยจะเกิด หากสามารถดำเนินการได้ ก็จะช่วยลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นจากภัยพิบัติได้ ปัจจัยหลักที่จะเป็นตัวกำหนดระดับความเสียหายหรือระดับผลกระทบจากภัยพิบัติ คือ ระดับความรุนแรงของภัย ระดับความล่อแหลม ระดับความเปราะบาง และการบริหารจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ซึ่งจะได้อธิบายแนวคิดความล่อแหลมกับความเปราะบาง ดังนี้

1) ความล่อแหลม หมายถึง สภาวะที่ผู้คน ตลอดจนระบบสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น บ้านเรือนที่อยู่อาศัย ระบบการผลิตต่างๆ ของเมือง รวมไปถึงทรัพย์สินต่างๆ ของมนุษย์ ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายๆ อย่าง ความล่อแหลมหรือความเสี่ยงต่อภัยพิบัติ สามารถพิจารณาหรือวัดได้จากจำนวนของผู้คนหรือประเภทของอาคาร

หรือทรัพย์สินที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัตินั้นๆ (UNISDR, 2017 อ้างถึงใน สมพร คุณวิจิต, 2561) ส่วนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของไทย กล่าวไว้ว่า เป็นความล่อแหลมหรือสภาวะความเสี่ยงของอาคาร บ้านเรือน ทรัพย์สิน ระบบต่างๆ หรือองค์ประกอบใดๆ มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัย และอาจได้รับความเสียหาย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2559 อ้างถึงใน สมพร คุณวิจิต, 2562)

2) ความเปราะบาง หมายถึง สภาวะที่ทำให้คน ชุมชน ทรัพย์สินหรือระบบมีความอ่อนแอหรืออ่อนไหวจากผลกระทบของภัยพิบัติ โดยอาจเกิดจากปัจจัยทางด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม (UNISDR, 2017 อ้างถึงใน สมพร คุณวิจิต, 2561) หรือเป็นสภาวะที่ทำให้ครัวเรือน ชุมชน หรือเมืองขาดความสามารถในการปกป้องตนเอง ทำให้ไม่สามารถรับมือกับภัยพิบัติได้ ตลอดจนไม่สามารถฟื้นกลับได้อย่างรวดเร็วจากความเสียหายที่เกิดจากภัย (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2559 อ้างถึงใน สมพร คุณวิจิต, 2562)

มาตรการลดผลกระทบจากภัยพิบัติ

สมพร คุณวิจิต (2561) อธิบายการลดผลกระทบจากสาธารณภัยเป็นการพิจารณาถึงความเหมาะสมของการเลือกพื้นที่ในการสร้างระบบสาธารณูปโภค อาคารบ้านเรือน ตลอดจนพื้นที่การทำเกษตรกรรมต่างๆ ให้มีความเปราะบางน้อยที่สุด เพื่อลดผลกระทบที่จะได้รับการเกิดสาธารณภัยในแต่ละครั้ง โดยพิจารณาถึงความเหมาะสมของพื้นที่ การใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีความแข็งแรง ทนทาน เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นให้อยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อเกิดสาธารณภัยใดๆ ขึ้นมา ซึ่งมาตรการเพื่อลดผลกระทบจากสาธารณภัย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1) มาตรการเชิงโครงสร้าง

เป็นมาตรการเกี่ยวกับโครงสร้างของอาคาร หรือสิ่งปลูกสร้างเชิงวิศวกรรม ให้มีความทนทาน สามารถต้านทานกับสาธารณภัย ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้อยู่ตลอดเวลา เช่น

1.1) การสร้างเขื่อนเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในยามหน้าแล้ง

1.2) การสร้างพนังกั้นน้ำ เพื่อป้องกันไม่ให้น้ำเข้าท่วมพื้นที่

เกษตรกรรม หรือสาธารณูปโภคต่างๆ ในฤดูน้ำหลาก

1.3) กำแพงป้องกันน้ำท่วม การสร้างกำแพงคอนกรีต เพื่อป้องกัน

น้ำท่วม

1.4) สร้างทางระบายน้ำ เพื่อใช้เป็นทางระบายน้ำ ยามเกิดน้ำท่วม

1.5) กำแพงกันคลื่น เพื่อป้องกันการกระทบฝั่งจากคลื่นทะเล

1.6) เขื่อนดักทราย ก่อสร้างเพื่อเป็นการชะลอการเคลื่อนที่ของ

ทรายบริเวณชายหาด

1.7) เชื้อนกันทรายและคลื่น ป้องกันการทับถมของทรายในร่องน้ำ

2) มาตรการที่ไม่ใช่โครงสร้าง

เป็นมาตรการของการลดโอกาสที่จะเกิดผลกระทบ โดยไม่ต้องใช้โครงสร้างเชิงวิศวกรรม เป็นการดำเนินการเพื่อลดผลกระทบจากสาธารณภัยผ่านกระบวนการต่างๆ โดยไม่นำไปสู่การเกิดความเสี่ยงจากสาธารณภัย เช่น การปรับตัวของชุมชนให้สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติให้ได้ ให้เกิดความเสี่ยงหรือผลกระทบน้อยที่สุด

2.1) โดยการไม่เข้าไปตั้งบ้านเรือนหรืออยู่อาศัยในบริเวณที่มีความเสี่ยงหรือต่อแผลมจากสาธารณภัย ก็จะช่วยให้สามารถลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นได้ ปัจจัยที่ทำให้เกิดความเสี่ยงหรือความเสียหาย คือ ความล่อแหลม และความเปราะบาง

2.2) การวางผังเมือง เป็นการลดการเข้าใช้พื้นที่เสี่ยงภัย

2.3) การบังคับใช้กฎข้อบังคับ เพื่อลดความเปราะบางของการสร้างสาธารณูปโภค ในพื้นที่ล่อแหลม

2.4) ส่งเสริมให้อยู่อาศัยและอพยพชุมชนออกจากพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย

2.5) ไม่ก่อสร้างอาคารบ้านเรือนในพื้นที่ที่เป็นที่ลุ่ม ซึ่งจะทำให้เกิดน้ำท่วมได้ง่าย

2.6) ไม่สร้างอาคารบนพื้นที่ที่ลาดชัน เพราะมีความเสี่ยงที่จะเกิดดินถล่ม

2.7) กำหนดขอบเขตระยะชะลอรันของการสร้างสิ่งปลูกสร้างบริเวณชายฝั่งทะเล ที่มีความเสี่ยงของการพังทลายของชายฝั่ง

2.8) การซื้อประกันภัย เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินเมื่อเกิดสาธารณภัย

2.9) ให้มีการติดตั้งกำแพงอาคาร

2.10) การยึดอุปกรณ์ต่างๆ ให้ติดกับตัวอาคาร ของอาคารที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดสาธารณภัย

2.11) การใช้เครื่องมือทางกายเพื่อเพิ่มแรงงูใจ ต่อการพัฒนาพื้นที่ปลอดภัย และใช้เครื่องมือทางกายเพื่อลดแรงงูใจในพื้นที่เสี่ยงต่อสาธารณภัย

2.12) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ 1) การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ 2) การอนุรักษ์ดิน เพราะพื้นที่ที่เป็นคอนกรีตจะทำให้หน้าไม่สามารถไหลซึมผ่านได้ ทำให้เกิดน้ำท่วมได้ง่าย 3) การอนุรักษ์พื้นที่ลาดชัน โดยการปลูกพืชคลุมดิน และต้นไม้ เพื่อป้องกันดินถล่ม

2.13) การให้ข้อมูลด้านภัยต่างๆ กับสาธารณชน การให้ความรู้ หรือสื่อประชาสัมพันธ์ให้กับชุมชนได้รับรู้

มาตรการเหล่านี้จะทำให้ชุมชนได้รับผลกระทบจากการเกิดสาธารณภัย ได้ หากได้รับการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักการลดผลกระทบจากสาธารณภัยที่จะเกิดขึ้นกับชุมชน เป็นมาตรการปฏิบัติที่สามารถปฏิบัติได้ง่าย เป็นมาตรการป้องกันชุมชนจากสาธารณภัยได้ดีที่สุด ถ้าหากไม่ฝ่าฝืน และปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้อง

กล่าวโดยสรุปการลดผลกระทบจากภัยเป็นเรื่องของจะสร้างที่ไหน และสร้างอย่างไร เป็นประเด็นเกี่ยวกับความล่อแหลมต่อภัยพิบัติ เพราะถ้าหากเราไปสร้างบ้านเรือน อาคารสถานที่ โครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค ในพื้นที่เสี่ยงภัย จะทำให้อาคารสถานที่ เหล่านั้นมีความล่อแหลมหรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติสูง มีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบสูงมาก ถ้าหาก เราสร้างบ้านเรือนไม่ดี วัสดุและวิธีการสร้างที่ไม่ทนทานต่อภัยพิบัติ ขาดการดูแลรักษา ขาดการ เสริมสร้างความแข็งแรง อาคารบ้านเรือนก็จะมีความเปราะบางสูง ทำให้เกิดความเสียหายได้ง่าย และเกิดความเสียหายมากถ้าหากเกิดภัยพิบัติที่รุนแรง ฉะนั้น การลดผลกระทบจากภัยพิบัติจึงเป็น การตัดสินใจว่าจะสร้าง หรือไม่สร้าง ในบริเวณใดบริเวณหนึ่ง ถ้าหากจะต้องสร้าง ก็จะต้อง พิจารณาว่า จะสร้างที่ไหน สร้างอย่างไร เพื่อบรรเทาความเสียหายให้เหลือน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถ้าหากเกิดภัยพิบัติ

เพราะฉะนั้น ผู้นำท้องถิ่นจึงควรมีการศึกษาถึงการลดความเสี่ยงจาก สาธารณภัย ให้มีการวิเคราะห์และเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับสาธารณภัยที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่งเป็นแนวคิด และกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากโลกในปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาจากสาธารณภัย ที่ก่อให้เกิดความสูญเสียต่อชีวิตและทรัพย์สินแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก

3.3.2 การเตรียมความพร้อม เพื่อรับมือภัยพิบัติ

เมื่อได้รับการแจ้งเตือนถึงเหตุการณ์รุนแรงที่อาจจะเกิดขึ้นหรือกำลัง จะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน และประชาชนทำการอพยพประชาชนออกจากพื้นที่เสี่ยงภัยนั้น ได้อย่างทัน ท่วงที การดำเนินการต้องมีการแข่งขันกับเวลา ถ้าหากมีการวางแผนการปฏิบัติไว้ก่อนล่วงหน้า จะ ทำให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน เช่น มีการแจ้งเตือนภัย การอพยพคนจำนวนมาก และ การจัดตั้งศูนย์พักพิง อย่างมีประสิทธิภาพในภาวะเร่งด่วน การเตรียมความพร้อมจะช่วยทำให้ผู้ที่ เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

ความหมายของการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือภัยพิบัติ

การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือภัยพิบัติจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการวิเคราะห์ความเสี่ยงภัยพิบัติที่มีเหตุผลผลและจะต้องเชื่อมโยงให้ดีกับการวางระบบเตือนภัยล่วงหน้า การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือภัยพิบัติ ประกอบด้วย กิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดทำแผนรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน การจัดเก็บหรือจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ การเตรียมการด้านการประสานงาน การเตรียมการเกี่ยวกับการอพยพประชาชนและการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สาธารณะ รวมไปถึงการอบรมให้ความรู้และการฝึกซ้อมตามแผนต่างๆ ที่มี โดยการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้จะต้องได้รับการสนับสนุนทั้งในเชิงสถาบัน เชิงกฎหมาย และเชิงการเงิน หากหน่วยงานมีการดำเนินการเตรียมความพร้อมต่างๆ ดีแล้ว ประชาชน ชุมชน หน่วยงาน และรัฐบาล ย่อมมีสิ่งเรียกว่า ภาวะความพร้อม และสามารถรับมือกับภัยพิบัติหรือสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสมเมื่อจำเป็นต้องเผชิญเหตุ (UNISDR, 2017 อ้างถึงใน สมพร คุณวิชิต, 2561)

สำนักงานบริหารจัดการภัยพิบัติแห่งรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา (FEMA) ได้นิยามการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติไว้ว่า เป็นภาวะความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติ ในยามวิกฤต หรือสถานการณ์ฉุกเฉินต่างๆ การเตรียมความพร้อมถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการจัดการภัยพิบัติ หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องจะไม่สามารถปฏิบัติงานในภาวะที่ฉุกเฉินได้ดี ถ้าหากปราศจากความพร้อมที่แข็งแกร่ง การเตรียมความพร้อมสามารถสร้างขึ้นได้จากการวางแผนการอบรม และฝึกซ้อมแผน การเตรียมความพร้อมเป็นวงจรการดำเนินงานที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่องตามขั้นตอนต่างๆ เริ่มจากการวางแผน การจัดองค์การ การฝึกอบรม การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การฝึกซ้อมแผน การประเมินผล และการดำเนินมาตรการแก้ไขข้อบกพร่อง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพเมื่อต้องรับมือกับภัยพิบัติในสถานการณ์ฉุกเฉินนั่นเอง (FEMA, 2017 อ้างถึงใน สมพร คุณวิชิต, 2561)

ความสำคัญของการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือภัยพิบัติ

สมพร คุณวิชิต (2561) อธิบายถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือภัยพิบัติ ถือเป็นรากฐานที่สำคัญของการจัดการภัยพิบัติหรือการจัดการสาธารณภัยในภาพรวม ซึ่งจะนำไปสู่การรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างน้อยที่สุดก็ทำให้ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องปฏิบัติงานได้ดีกว่าไม่มีการเตรียมความพร้อมใดๆ เลย ความสำคัญของการเตรียมความพร้อมสามารถสรุปได้ ดังนี้

1) สามารถกำจัดหรือลดความเสี่ยง หรือลดความเปราะบางได้ทั้งหมด ภัยที่รุนแรงกว่าระดับที่มาตรการลดผลกระทบเชิงโครงสร้างต่างๆ จะรับหรือต้านทานไหว อาจเกิดขึ้นได้เสมอ และสามารถสร้างความเสียหายจนกลายเป็นภาวะที่เรียกว่า ภัยพิบัติได้ เพราะฉะนั้น

จะต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อเผชิญหน้ากับภัยพิบัติหรือสถานการณ์ฉุกเฉินอยู่เป็นระยะ และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

2) การเตรียมความพร้อมด้วยการดำเนินกิจกรรมต่างๆ เป็นการรับมือและการฟื้นฟูเป็นไปด้วยความราบรื่น ดีกว่าไม่มีการเตรียมความพร้อม เพราะถ้าทุกคนรู้หน้าที่ของตนเอง ก็จะรู้ว่าต้องทำอะไร ต้องประสานงานกับใคร หากมีการเตรียมความพร้อมที่ดี จะไม่เกิดความโกลาหล มีการประสานงานเป็นไปได้อย่างดี การรับมือก็จะประสบความสำเร็จ

3) กิจกรรมการรับมือภัยพิบัติ เป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างเร่งด่วน แข่งขันกับเวลา ไม่มีเวลาคิดใคร่ครวญมากพอ เพราะผลกระทบจากภัยพิบัติเปลี่ยนแปลงหรือเคลื่อนไปอย่างรวดเร็ว ความสูญเสียอาจขยายวงกว้าง ไปอย่างมากมายมหาศาล หากไม่มีการหยุดยั้งหรือจัดการ ดังนั้น การวางแผนไว้และมีการฝึกซ้อมแผน จะทำให้สามารถรับมือได้อย่างไหลลื่น และเป็นไปได้อย่างดี ประสบผลสำเร็จ

4) ต้องมีการประสานงานกันจากหลายภาคส่วน หากไม่เคยมีการฝึกซ้อมแผนร่วมกันเป็นระยะๆ ก็จะเกิดปัญหาในการประสานงานเพื่อรับมือภัยพิบัติได้ เมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นจริง การรับมือเป็นไปได้อย่างยาก เนื่องจากกิจกรรมแต่ละกิจกรรมจะเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดในเวลาจำกัด เพราะสถานการณ์อาจพลิกผันหรือเปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา จึงต้องมีการดำเนินการอย่างทันท่วงที การได้ฝึกซ้อมแผนไว้ก่อนจะช่วยให้เกิดความเคยชิน จะช่วยลดความสับสน ความไม่แน่ใจ ความกังวล ความกลัว ได้ในระดับหนึ่ง

การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภัยพิบัติถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน ฉะนั้นทุกคนต้องต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ ไม่ใช่เพียงแต่ผลกระทบหน้าที่ความรับผิดชอบนี้ให้กับหน่วยงานราชการเท่านั้น การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือภัยพิบัติจะต้องใช้หลักการทำงานร่วมกัน เพราะหากทุกคนช่วยกันจะทำให้ชาติบ้านเมืองปลอดภัยจากสิ่งเลวร้าย และสามารถรับมือกับได้อย่างรวดเร็วเมื่อต้องเผชิญกับภัยพิบัติต่างๆ

3.3.3 การรับมือ

ความหมายของการรับมือภัยพิบัติ

การรับมือภัยพิบัติ หมายถึง กิจกรรมที่มีการดำเนินการอย่างเร่งด่วนก่อนที่จะมีเหตุการณ์จะเกิดขึ้น หรือระหว่างที่เหตุการณ์กำลังดำเนินอยู่ มีจุดประสงค์เพื่อรักษาชีวิตบรรเทาผลกระทบ รักษาความปลอดภัย และตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้ประสบภัย ซึ่งเป็นความต้องการที่เกิดขึ้นกะทันหัน และเป็นความต้องการในระยะสั้น เช่น การกิน การอยู่อาศัย และการดูแลสุขภาพ ซึ่งผู้ประสบภัยไม่สามารถดำเนินการได้เองในขณะนั้น เพราะฉะนั้น

หน่วยงานราชการและองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการระยะสั้นเหล่านี้ให้กับประชาชนที่ประสบภัย การรับมือภัยพิบัติอย่างทันที่ทันที่ จะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้นมีผลมาจากการดำเนินมาตรการเตรียมความพร้อมที่สอดคล้องกับสภาพความเสี่ยงของภัยพิบัติในพื้นที่ รวมไปถึงการพัฒนาศักยภาพการรับมือในระดับต่างๆ ทั้งระดับบุคคล ระดับครัวเรือน ระดับชุมชน ระดับองค์กร ระดับชาติ และระดับนานาชาติ

Godschalk (1991 อ้างถึงใน สมพร คุณวิชิต, 2561) ให้ทัศนะ การรับมือกับภัยพิบัติไว้ว่า เป็นการดำเนินการอย่างทันทีทันใดก่อนที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้นหรือกำลังจะเกิดขึ้นในอีกไม่ช้า การดำเนินการขณะที่เหตุการณ์กำลังดำเนินอยู่ รวมทั้งการดำเนินการทันทีทันใดหลังจากที่เหตุการณ์ฉุกเฉินหรือภัยพิบัติได้หยุดหรือสงบลง โดยการดำเนินการต่างๆ ในช่วงรับมือนี้นี้มีเป้าหมายเพื่อรักษาชีวิตผู้คนและลดความเสียหายต่อทรัพย์สินนั่นเอง

สำหรับกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2559 อ้างถึงใน สมพร คุณวิชิต, 2561) ของไทยได้นิยาม Response โดยใช้ 2 คำ คือ การเผชิญเหตุ และการรับมือ หมายถึง มาตรการหรือการปฏิบัติการต่างๆ ที่ควรเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและทันที่ทันที่ เพื่อรักษาชีวิตและให้ความช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนจาเหตุการณ์ภัยพิบัติ เช่น การกู้ชีพ การปฐมพยาบาล การแจกถุงยังชีพ และสิ่งของบรรเทาทุกข์ การบัญชาการในเหตุการณ์ฉุกเฉิน การประสานงานเพื่อลำเลียงผู้ป่วย และการบริหารจัดการศูนย์อพยพ เป็นต้น

พอจะสรุปได้ว่า การรับมือกับภัยพิบัติมีเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่ การปกป้องดูแลชีวิตของประชาชน การลดหรือจำกัดความเสียหายต่อทรัพย์สินและระบบสาธารณูปโภค การขจัดปัญหาการหยุดชะงักของการดำเนินงานหรือการให้บริการต่างๆ ขององค์กร หน่วยงานหรือร้านค้าต่างๆ ในพื้นที่ อันเป็นผลมาจากภัยพิบัติ

ลักษณะพื้นฐานของปรากฏการณ์ภัยพิบัติ

ภัยพิบัติ คือ ปรากฏการณ์แห่งความเสียหายรุนแรงและความสูญเสียอย่างมหาศาลต่อชีวิตมนุษย์ ทรัพย์สิน โครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ที่เกิดจากความรุนแรงจากภัยพิบัติ ปรากฏการณ์ที่เป็นสิ่งบ่งบอกสำคัญ ๆ ดังนี้

- 1) ผู้คนบาดเจ็บ และล้มตายเป็นจำนวนมาก
- 2) ที่พักอาศัย อาคารสถานที่ และทรัพย์สินต่างๆ ของครัวเรือน บริษัทห้างร้าน และหน่วยงานราชการได้รับความเสียหายหรือถูกทำลายอย่างรุนแรง
- 3) กิจกรรมประจำวันต่างๆ ของครัวเรือนหยุดชะงักลง ไม่สามารถดำเนินการได้ตามปกติ

- 4) สิ่งอำนวยความสะดวกทางด้านสาธารณูปโภคได้รับความเสียหายหรือถูกทำลายอย่างหนัก
- 5) สุขภาพจิตของประชาชนย่ำแย่ เพราะได้รับความสูญเสียและเกิดอาการเครียด วิตกกังวล
- 6) เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจ บางครั้งนำไปสู่ความวุ่นวายทางสังคมและการเมือง
- 7) กิจกรรมต่างๆ ของชุมชนหยุดชะงัก กลายเป็นอัมพาตชั่วคราว (สมพร คุณวิชิต, 2561)

ความเปลี่ยนแปลงที่มาพร้อมกับภัยพิบัติ

ในช่วงภาวะฉุกเฉินหรือวิกฤตของภัยพิบัติ มักจะเกิดความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญขึ้นตามมาหลายประการ ความเปลี่ยนแปลงอาจมีทั้งลักษณะที่ดี และลักษณะที่ทำให้เกิดปัญหาความยุ่งยากหรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของเจ้าพนักงานได้ ได้แก่

- 1) เกิดสภาพความไม่แน่นอน เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกะทันหัน และเปลี่ยนแปลงไปได้ตลอดเวลา ทำให้เกิดความไม่ชัดเจน ไม่แน่นอน ทั้งในแง่ของข้อมูลข่าวสารที่ไม่แน่ชัดเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มักจะมีทั้งข่าวลือและข่าวจริงบ้างปะปนกันไป ทำให้เกิดความสับสนเกี่ยวกับจำนวนผู้บาดเจ็บ คนเดือดร้อนและเสียชีวิตมีเท่าไรกันแน่
- 2) เกิดสภาพความเร่งด่วน ช่วงที่เกิดภัยพิบัติจะมีปัญหาและความต้องการต่างๆ เกิดขึ้นตามมามากมาย ล้วนแต่มีความสำคัญและต้องมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วน เช่น การแจ้งเตือนประชาชน ต้องให้การช่วยเหลือและดูแลผู้บาดเจ็บ และต้องเก็บกวาดเศษซากต่างๆ เพื่อให้ถนนสัญจรไปมาได้สะดวก
- 3) เกิดสภาพที่ทุกฝ่ายต่างหันมาร่วมมือกันเพื่อสู้ปัญหาภัยพิบัติหรือสู่วิกฤตร่วมกัน ปัญหาและความต้องการทุกอย่างล้วนแล้วแต่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วนไปทุกเรื่อง จึงเป็นความท้าทายอย่างยิ่ง
- 4) เกิดปรากฏการณ์ที่ประชาชนปฏิบัติภารกิจที่ไม่ใช่หน้าที่หรืองานในหน้าที่ของตนในยามปกติ เช่น การอาสาช่วยเหลือและรักษาความปลอดภัยของคนและชุมชน การอาสาช่วยปฏิบัติหน้าที่ค้นหาและช่วยชีวิต ซึ่งปกติเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ
- 5) เกิดสภาพที่กิจกรรมทางสังคมในพื้นที่ดำเนินไปโดยไม่เน้นความสัมพันธ์ในเชิงสัญญาที่เป็นเอกสารหรือความสัมพันธ์แบบซื้อขาย แต่มีความยืดหยุ่นมากกว่า การดำเนินกิจกรรมในยามปกติ เช่น เจ้าของร้านอาหารที่ปกติจะทำอาหารเพื่อขาย แต่ในยามเกิดภัยพิบัติก็ทำอาหารเพื่อแจกจ่ายฟรีแก่เพื่อนบ้านหรือผู้ประสบภัยพิบัติ

6) เกิดปรากฏการณ์การบรรจบกันของทุกสรรพสิ่ง เมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นแล้วมักจะกลายเป็นจุดที่ทุกคนให้ความสนใจ ทั้งหน่วยงานภาครัฐต่างๆ ที่ต้องเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรสาธารณกุศล และกลุ่มจิตอาสาต่างๆ ที่ต้องการเข้ามาช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ภาครัฐและผู้ประสบภัยด้วยความห่วงใย สื่อมวลชน นักวิชาการ สิ่งของบริจาคก็พร้อมพุ่งเข้ามายังพื้นที่ประสบภัยจากทั่วทุกสารทิศ ปรากฏการณ์บรรจบกันของทุกสรรพสิ่ง หากไม่มีการจัดการอาจทำให้เกิดปัญหาต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ได้ (สมพร คุณวิชิต, 2561)

เพราะฉะนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการรับมือกับภัยพิบัติ จะต้องตระหนักไว้ว่าจะเกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นได้ระหว่างกลุ่มหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เข้ามาช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือมาทำงานในพื้นที่ภัยพิบัติ รวมทั้งต้องหาวิธีทำให้เกิดความกลมเกลียว การประสานความสอดคล้องกันในการทำงานของกลุ่มและองค์กรต่างๆ ให้ได้ ภายใต้เงื่อนไขเรื่องทักษะและความสามารถในการรับมือที่แตกต่างหลากหลายของกลุ่มเหล่านั้น

3.3.4 การฟื้นฟู

ความหมายของการฟื้นฟูจากภัยพิบัติ

การฟื้นฟูจากภัยพิบัติ หมายถึง ศักยภาพต่างๆ ที่ช่วยให้ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ภัยพิบัติสามารถฟื้นกลับมาเป็นปกติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อประชาชนเกิดการสูญเสีย และชุมชนหรือเมืองได้รับความเสียหายอย่างหนักจากภัยพิบัติ สิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ผู้คนและชุมชนหรือเมืองกลับคืนสู่ภาวะปกติได้ดั้งเดิม ก็คือ ศักยภาพในการซ่อมแซมและสร้างระบบสาธารณูปโภคที่เสียหายขึ้นมาใหม่ การจัดบ้านพักชั่วคราวหรือบ้านแบบถาวรให้กับผู้ประสบภัย การฟื้นฟูระบบสาธารณสุข การบริการประชาชนในด้านอื่นๆ การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ให้กลับสู่สภาพเดิม (FEMA, 2011, FEMA, 2016 อ้างถึงใน สมพร คุณวิชิต, 2561)

Lindell et al. (2007) ได้ให้ทัศนะว่า การดำเนินการฟื้นฟูนั้นเริ่มเมื่อภัยพิบัติได้สิ้นสุดลงแล้วและมีการดำเนินการต่อไปจนชุมชนที่ได้รับผลกระทบนั้นกลับคืนสู่ภาวะปกติ บางกรณีการฟื้นฟูจะมีช่วงเวลาที่ยาวนาน จึงจำเป็นต้องมีเป้าหมายระยะกลางและเป้าหมายระยะยาว หรือเป้าหมายปลายทาง โดยมีเป้าหมายระยะกลางของการฟื้นฟู เช่น การดำเนินการให้ระบบส่งน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ระบบจัดการน้ำเสีย ระบบไฟฟ้า ระบบโทรคมนาคม และระบบคมนาคมขนส่งกลับมาใช้งานได้ดั้งเดิม เป้าหมายปลายทาง คือ การทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่กลับไปสู่ระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตในช่วงก่อนเกิดเหตุภัยพิบัติร้ายแรงขึ้น การดำเนินการฟื้นฟูจากภัยพิบัติมีทั้งมาตรการระยะสั้น และมาตรการระยะยาว โดยมาตรการระยะสั้น คือ การบรรเทา

เยียวยาหรือการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของประชาชน และการฟื้นฟูสภาพระบบบริการสังคมขั้นพื้นฐานภายในชุมชน

หลัก 8 ประการในการฟื้นฟูจากภัยพิบัติให้ประสบผลสำเร็จ

สมพร คุณวิชิต (2561) ได้อธิบายว่า การจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินแบบเบ็ดเสร็จในประเทศสหรัฐอเมริกา มีการนำหลักการ 8 ประการ คือ

1) การเพิ่มอำนาจให้กับประชาชน การฟื้นฟูจากภัยพิบัตินั้นจะต้องให้สมาชิกในชุมชนที่ประสบภัยทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้ามามีส่วนร่วมหรือมีบทบาทอย่างเต็มที่ในการดำเนินการฟื้นฟูจากผลกระทบของภัยพิบัติ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องคอยกำกับดูแลว่าการดำเนินการต่างๆ ในช่วงของการฟื้นฟูจะไม่มีกีดกันคนบางกลุ่มออกจากกระบวนการฟื้นฟู ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจเพียงเพราะเหตุผลทางด้านเชื้อชาติ สีผิว ชาติพันธุ์ ศาสนา เพศ อายุ และความพิการ เป็นต้น

2) การประสานสอดคล้องของการนำองค์กรในทุกระดับและจะต้องมีความรับผิดชอบหลักในการฟื้นฟู การดำเนินงานกิจการฟื้นฟูจากภัยพิบัติที่ประสบผลสำเร็จต้องอาศัยการนำองค์กรที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลข่าวสาร และประสานสอดคล้องกันในทุกระดับ หน่วยงานในระดับรัฐบาลกลางจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน คอยช่วยเหลือการดำเนินงานของรัฐและท้องถิ่น ในขณะที่ด้วยกันรัฐบาลในระดับรัฐและท้องถิ่นก็ต้องเข้าใจว่าการดำเนินงานเพื่อฟื้นฟูจากภัยพิบัตินั้นเป็นความรับผิดชอบหลักของตน

3) การวางแผนฟื้นฟูก่อนล่วงหน้า จะทำให้การปฏิบัติการฟื้นฟูที่รวดเร็วและมีประสิทธิผล จะช่วยทำให้ชุมชนที่ได้รับผลกระทบสามารถฟื้นกลับได้เร็วยิ่งขึ้น

4) การหาภาควิชาการร่วมดำเนินการและการดึงทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม การดึงเอาคนทุกกลุ่ม ทุกองค์กร และทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมจะช่วยให้ทุกเสียงได้รับการรับฟัง ความต้องการของทุกฝ่ายได้ถูกรับรู้ และยังมีกรณีศึกษาจากทุกๆ ฝ่ายเข้ามาช่วยในการฟื้นฟูได้อีกด้วย

5) ความเป็นเอกภาพของการดำเนินงาน เอกภาพของการดำเนินงาน คือ การที่หน่วยงานภาครัฐในทุกระดับและภาคส่วนต่างๆ ในสังคมต้องทำงานร่วมกันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัย ต่างฝ่ายต่างช่วยเหลือเกื้อกูลให้แต่ละฝ่ายดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายในการฟื้นฟู โดยกระบวนการวางแผนฟื้นฟูจะต้องรวมเอาทุกเสียงจากทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

6) ความรวดเร็วทันเวลาและความยืดหยุ่น การฟื้นฟูจากภัยพิบัติให้ประสบผลสำเร็จจะต้องยึดมั่นในหลักความรวดเร็ว ทันเวลา และหลักความยืดหยุ่นในการประสานงานและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการส่งมอบช่วยเหลือต่างๆ เป็นไปด้วยความรวดเร็ว

และทันเวลา และความยืดหยุ่นในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูจะช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้เกิดผลสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น

7) การมุ่งสู่ชุมชนรับปรับตัวและยั่งยืน กระบวนการฟื้นฟูที่ประสบผลสำเร็จจะต้องเป็นกระบวนการที่ช่วยส่งเสริมให้ชุมชนมีแนวปฏิบัติในการลดความเสี่ยงภัยพิบัติ เสริมกำลังให้ชุมชนสามารถรับมือและฟื้นฟูจากภัยพิบัติในอนาคตได้ และที่สำคัญต้องวางรากฐานสู่การเป็นชุมชนที่รู้รับปรับตัวให้ได้

8) การฟื้นฟูด้านจิตใจและความรู้สึกของผู้ประสบภัย ผู้ปฏิบัติงานจะต้องตระหนักไว้ด้วยว่า ผู้ประสบภัยในพื้นที่เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัตินั้นผ่านความทุกข์ยากอะไรมาบ้าง บางคนสูญเสียบ้านเรือน บางคนสูญเสียธุรกิจ บางคนสูญเสียเรือสวนไร่นา บางคนสูญเสียสมาชิกในครอบครัว บางคนไม่เหลืออะไรอีกในชีวิต การฟื้นฟูจะต้องไม่ทำเพียงแค่การซ่อมสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เป็นอาคารบ้านเรือน ถนนหนทาง ระบบสาธารณูปโภคเท่านั้น แต่ต้องฟื้นฟูจิตใจและความรู้สึกของประชาชนด้วย จะต้องเข้าใจว่า การฟื้นฟูทางกายภาพ กับการฟื้นฟูสภาพจิตใจของประชาชนมีความเกี่ยวข้องกัน

ประเภทของการฟื้นฟูจากภัยพิบัติ

1) การฟื้นฟูระยะสั้น เป็นการดำเนินการโดยทันทีทันใด และมีลักษณะของกิจกรรมที่คาบเกี่ยวกับช่วงการรับมือ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในระยะนี้ เช่น การเก็บกวาดซากปรักหักพัง การประเมินความเสียหาย การจัดบ้านพักชั่วคราวให้กับผู้ประสบภัย การกู้คืนระบบสาธารณูปโภค น้ำ ไฟฟ้า รวมไปถึงการซ่อมแซมเส้นทางคมนาคมขนส่งให้กลับมาใช้ได้อีกครั้ง กิจกรรมในระยะนี้บางกิจกรรมใช้เวลาครึ่งวันหรือหนึ่งวัน และบางกิจกรรมอาจใช้เวลาเป็นสัปดาห์หรือหลายสัปดาห์

2) การฟื้นฟูระยะยาว กิจกรรมที่เกิดขึ้นในระยะนี้ ได้แก่ การจัดการให้ผู้ประสบภัยได้บ้านพักที่มีความถาวร การฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค การทบทวนอาคารที่เสียหายรุนแรงที่จะซ่อมแซม รวมไปถึงการพัฒนาพื้นที่ประสบภัยใหม่หมด (สมพร คุณวิจิต, 2561)

แนวทางในการจัดการฟื้นฟูหลังเกิดภัยพิบัติ หน่วยงานในชุมชนจะต้องมีการประชุมหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำแผนฟื้นฟูผู้ประสบภัยด้านต่างๆ เช่น ที่อยู่อาศัย อาหาร น้ำดื่ม ระบบสุขภาพ อาชีพ การศึกษา สุขภาพ อนามัย และจิตใจของผู้ประสบภัย โดยอาศัยข้อมูลพื้นฐานของชุมชน ด้านประชากร เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมทั้งข้อมูลด้านความเสียหายจากภัยพิบัติ และความอ่อนแอ ความล่อแหลมต่อการเกิดภัยพิบัติในชุมชน

4. ข้อมูลอำเภอสะบ้าย้อย ที่เชื่อมโยงกับความเสียหายจากสาธารณภัย

ประวัติความเป็นมา

ปรากฏตามเอกสารทางราชการว่า เมื่อ พ.ศ.2440 (ร.ศ.116) เนื้อที่ของอำเภอสะบ้าย้อยทั้งหมดขึ้นกับอำเภอเทพา ซึ่งขณะนั้นก็มีการแบ่งการปกครองตามพระราชบัญญัติ ลักษณะการปกครองท้องที่ พ.ศ.2440 ออกเป็น 5 ตำบล คือ

1. ตำบลโฌง คือ ตำบลสะบ้าย้อยปัจจุบันนี้และมีอาณาเขตการปกครองคลุมถึงตำบลทุ่งพออีกด้วย
2. ตำบลเปียน มีการปกครองคลุมถึงตำบลบ้านโหนด
3. ตำบลเขาแดง มีเขตการปกครองคลุมถึงตำบลคูหา
4. ตำบลจะแหน
5. ตำบลบาโหย

ลักษณะภูมิอากาศ

ระหว่างปลายเดือนตุลาคม-กุมภาพันธ์ ได้รับลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือทำให้ในเขตอำเภอสะบ้าย้อยฝนตกชุก และถือว่าเป็นฤดูฝนและบางปีจะได้รับภัยธรรมชาติจากพายุ ทำให้ฝนตกน้ำท่วม นอกจากนี้พายุโซนร้อนพัดผ่านระหว่างเดือนพฤศจิกายน-กลางเดือนมกราคม ระหว่างเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม จัดว่าเป็นฤดูร้อนเหมือนภาคอื่นของประเทศ จากสภาพภูมิอากาศดังกล่าว ส่งผลต่ออำเภอสะบ้าย้อยเป็นอย่างมาก เมื่อมีมรสุมพัดผ่าน ก็จะทำให้เกิดฝนตกหนัก ทำให้เกิดน้ำท่วม ลมมรสุมบางครั้งก็อาจทำลายบ้านเรือนของประชาชน ถ้าหากลมมรสุมนั้นมีความรุนแรง

ลักษณะภูมิประเทศ

อำเภอสะบ้าย้อยเป็นพื้นที่ที่ไม่มีเขตติดทะเล เป็นที่ราบ สลับกับมีภูเขา มีแม่น้ำสำคัญ คือ แม่น้ำเทพาไหลผ่านตัวอำเภอไปลงทะเลอ่าวไทยที่ปากน้ำเทพา โดยต้นน้ำอยู่ที่เทือกเขาสันกาลาคีรี ในเขตอุทยานแห่งชาติสันกาลาคีรี อำเภอสะบ้าย้อย เวลาฤดูฝนน้ำจะไหลมาจากต้นน้ำผ่านตำบลสะบ้าย้อยที่มีความเป็นเมืองทำให้น้ำถ่าระบายได้ช้าประกอบกับมีภาวะน้ำทะเลหนุนสูง จะทำให้น้ำระบายลงทะเลอ่าวไทยยากมากขึ้น ตัวอำเภอจะเกิดน้ำท่วมขังเป็นประจำหากมีฝนตกหนักและภาวะน้ำทะเลหนุนประกอบกันบริเวณปลายน้ำ ในเขตตำบลอื่นที่ไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน ภูเขา

หรือหน้าดินที่อุ้มน้ำไว้จากการที่ฝนตกหลายๆ วันทำให้เกิดดินสไลด์ ดินโคลนถล่มในหลายพื้นที่ แต่ไม่ได้รับความเสียหายแก่ประชาชนเพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นไร่ เป็นสวนสำหรับทำการเกษตร

เนื่องจากพื้นที่ของอำเภอสะบ้าย้อย เป็นอำเภอที่มีที่ราบ สลับกับภูเขา มีการตัดถนนไม้เพื่อใช้พื้นที่ในการทำเกษตรกรรม เมื่อมีฝนตกลงมาก็เกิดผลกระทบภายในพื้นที่ ซึ่งสาธารณภัยที่เกิดขึ้นในอำเภอสะบ้าย้อย ส่วนใหญ่เป็นสาธารณภัยที่เกิดจากธรรมชาติ ที่มีสาเหตุเกิดจากความเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติที่ก่อให้เกิดปรากฏการณ์ต่างๆ ขึ้นโดยปรากฏการณ์ที่เกิด ขึ้นส่งผลให้เกิดความเสียหายให้กับชุมชนในพื้นที่ เช่น เกิดอุทกภัย น้ำป่าไหลหลาก ดินโคลนถล่ม ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชุมชนที่ตั้งอยู่ในบริเวณดังกล่าว เมื่อถึงหน้ามรสุม ฝนตกติดต่อกันหลายๆ วัน ก็จะทำให้พื้นที่ที่มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มต่ำ ก็จะเกิดน้ำท่วมขัง ทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับความเดือนร้อน (อำเภอสะบ้าย้อย, 2562)

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศรีประภา สระแก้ว (2552) ศึกษาการบริหารจัดการงานสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า 1) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเพศหญิง และเพศชาย มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณภัย ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณภัยโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน 2) อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จำแนกตามอายุ มีความคิดเห็นต่อการจัดการงานสาธารณภัยโดยภาพรวมและรายได้ ไม่แตกต่างกัน ส่วนอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ที่มีประสบการณ์ 3-4 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณภัย มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ที่มีประสบการณ์ 1-2 ปี และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีประสบการณ์ 3-4 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ มากกว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีประสบการณ์ 4 ปีขึ้นไป นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ศรีวัฒนา นุรวิศิษฐ์ (2552) ศึกษาความพึงพอใจและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษา โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า 1) การจัดการแบบดั้งเดิมโดยมากส่วนกลาง หรือหน่วยงานราชการ เป็นผู้วางแผนการให้ความช่วยเหลือ มักรอให้ภัยพิบัติเกิดขึ้นก่อนจึงแก้ไข ประชาชน ชุมชน ไม่มีส่วนร่วม ขาดความต่อเนื่องในการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ไม่มีการซักซ้อมเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ

ล่วงหน้า การให้ความช่วยเหลือซ้ำ ไม่ทันความต้องการ และความเดือดร้อน และมีจำนวนบุคลากรน้อย การจัดการแบบนี้ทำให้ชุมชนอ่อนแอ ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ ส่วนการจัดการภายใต้ระบบหนึ่งทีมหนึ่งตำบลกึ่งผู้พิทักษ์ให้ประชาชน ชุมชน มีส่วนร่วมในการวางแผนการแก้ปัญหาภัยพิบัติในชุมชน มีการวิเคราะห์สถานการณ์และทำแผนการแก้ปัญหาล่วงหน้า มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องในรูปแบบที่หลากหลาย การให้ความช่วยเหลือเป็นไปอย่างรวดเร็ว ส่วนด้านบุคลากรก็มีความพร้อมมากขึ้น และการจัดการแบบใหม่ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง เพราะเกิดความสามัคคีและได้ร่วมมือร่วมแรงแก้ปัญหา นำไปสู่การพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนในอนาคต 2) ความพึงพอใจของประชาชนจังหวัดอุบลราชธานี ในการรับบริการภายใต้ระบบหนึ่งตำบล หนึ่งทีมผู้พิทักษ์ประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความรวดเร็วในการให้บริการ 3) บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี ในการจัดการภัยพิบัติภายใต้ระบบหนึ่งตำบล หนึ่งทีมผู้พิทักษ์ พบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทมากขึ้นกว่าเดิม ทั้งในด้านการป้องกัน การบรรเทา และการฟื้นฟูหลังการเกิดภัยพิบัติ และกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ สถานภาพ อายุ และการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการภัยพิบัติภายใต้โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งทีมผู้พิทักษ์ ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการจัดการภัยพิบัติ คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ความพร้อมด้านบุคลากร และความพร้อมของทรัพยากร เนื่องจากมีการวางแผน การเตรียมการ และซักซ้อมการช่วยเหลือ เตือนภัย วิเคราะห์สถานการณ์การเกิดภัยพิบัติไว้ล่วงหน้า

ศิริบุรณ์ สุขพัฒน์ธี (2552) ศึกษาการพัฒนาคุณภาพทีมงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะการทำงานเป็นทีมในภาพรวมสำหรับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เห็นด้วยในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการประสานงานที่ทีมงานใช้การประสานอย่างเป็นทางการ และไม่เป็นทางการในการทำงานเป็นทีม และด้านการกำกับ ดูแล ที่ทีมงานมีการติดตามสถานการณ์ด้านสาธารณภัยอย่างต่อเนื่อง การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับลักษณะการทำงานเป็นทีม พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อลักษณะการทำงานเป็นทีมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่แตกต่างกันทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้นำทีมงาน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการวางแผน ด้านการประสานงาน และด้านการกำกับดูแล

งามศิลป์ แห่สฤติย์ (2553) ศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยตำบลศรีวิสัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า 1. สมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนมีส่วนร่วมในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบลศรีวิสัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และเป็นรายด้าน ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานราชการอื่น ๆ ด้านการฝึกอบรม ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และ ด้านการกู้ชีพผู้ประสบภัย อยู่ในระดับน้อย 1 ด้าน คือ ด้านการช่วยเหลือผู้ประสบภัยและสังคม 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยตำบลศรีวิสัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า 2.1 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2 อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีอายุ รายได้ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการเป็นสมาชิก แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัคร ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิสัย อำเภอเสลภูมิ ไม่แตกต่างกัน

ชัยวัฒน์ สวัสดิเวช (2553) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางพัฒนาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดภูเก็ต ผลการศึกษาวิจัย พบว่า ปัญหา อุปสรรค และแนวทางพัฒนาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดภูเก็ต มี 4 ปัญหา คือ 1) ปัญหาทางด้านโครงสร้าง ขั้นตอน ระเบียบและกฎหมายโดยการสั่งการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยยังไม่เป็นเอกภาพมีความยุ่งยากซับซ้อน ตลอดจนการดำเนินการทางเอกสารมีความล่าช้าการช่วยเหลือผู้ประสบภัยจึงล่าช้าด้วยโดยหากไม่มีความสัมพันธ์ส่วนบุคคลกับหน่วยงานที่เข้าไปช่วยเหลือก็จะได้รับความช่วยเหลือตามปกติเช่นกัน 2) ปัญหาด้านบุคลากรทุกหน่วยงานมีด้านเจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอและขาดบุคลากรที่มีองค์ความรู้ความสามารถโดยตรง ขาดทักษะในการชี้แจงข้อมูลทางเอกสารการเจ้าหน้าที่ยังขาดทักษะในการปฏิบัติงาน ขาดทักษะในการซ่อมแผนปฏิบัติการแบบสมจริง ขาดแรงจูงใจ และภาครัฐไม่ได้เข้าไปดูแลหรือให้ความรู้ด้านทักษะของกลุ่มอาสาสมัครในมูลนิธิกลุ่มย่อยๆ 3) ปัญหาด้านงบประมาณ 4) ปัญหาด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องจักร สำหรับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดภูเก็ต มีแนวทางอยู่ 5 แนวทาง คือ 1) แนวทางการแก้ปัญหาทางด้านโครงสร้าง ขั้นตอน ระเบียบและกฎหมายซึ่งประกอบด้วย การสร้างความเป็นเอกภาพในการบริหารจัดการ การบริหารจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเชิงรุก 2) แนวทางการแก้ปัญหาด้านบุคลากร ประกอบด้วย การสร้างระบบบริหารจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การมีส่วนร่วมภาคประชาชน การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ การสร้างระบบอาสาสมัคร และระบบเครือข่าย 3) แนวทางการแก้ปัญหาด้านงบประมาณ 4) แนวทางด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือและเครื่องจักร ประกอบด้วย ระบบเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพ ระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ด้าน

เครื่องจักรกล ยานพาหนะ และเครื่องมืออุปกรณ์ ด้านพลังงาน และ 5) แนวทางการเรียนรู้จากบทเรียนที่ผ่านมา

บุญเรือง ไถวลีศ (2553) การประเมินโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของจังหวัดกำแพงเพชร ผลการประเมินสรุป ดังนี้ 1) ผลการประเมินความเหมาะสมของปัจจัยเบื้องต้นที่ใช้ในการดำเนินงาน โครงการ 1.1) ด้านบุคลากรดำเนินงานและด้าน ช่วงระยะเวลาการดำเนินโครงการ พบว่า มีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสม 1.2) ด้านงบประมาณ พบว่า มีความเห็นสอดคล้องกันว่ายังไม่เหมาะสม 2) ผลการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการดำเนินงานโครงการ 2.1) ด้านการบริหารจัดการและด้านการติดตามประเมินผล พบว่า มีความเห็น สอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสม 2.2) ด้านการดำเนินการฝึกอบรม พบว่า มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ยังไม่เหมาะสม 3) ผลการประเมินผลผลิตจากการดำเนินงานตามโครงการ ผลผลิตเกี่ยวกับชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัยมีระบบการบริหารจัดการสาธารณภัย เครือข่ายในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยระดับชุมชนและเครือข่ายนอกชุมชน ชุมชนมีแผนงานและมีการฝึกซ้อมแผนเตรียมความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และชุมชนมีระบบการเฝ้าระวังและแจ้งเตือนภัย พบว่าในภาพรวมมีผลผลิต อยู่ในระดับปานกลาง

ศิริวรรณ การวิชชา, บรรณสรณ์ คงเวหน และทัศนยา เอื้ออวยชัย (2555) ศึกษาการจัดการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางซ้าย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษา พบว่า 1) เหตุปัจจัยที่สำคัญของการเกิดสถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) บางซ้าย เกิดจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ได้แก่ การมีพายุทำให้ฝนตกหนักนานหลายชั่วโมง ส่งผลให้มีปริมาณน้ำฝนมากจนไม่สามารถระบายไปตามแม่น้ำลำธารได้ทัน และมีน้ำทะเลหนุน ส่งผลให้ระดับน้ำในแม่น้ำสูงขึ้น ประกอบกับมีการขยายเขตพื้นที่เมืองเข้าไปใกล้บริเวณเขตพื้นที่ราบน้ำท่วมถึง ตลอดจนการออกแบบเส้นทางระบายน้ำไม่ดีและมีจำนวนไม่เพียงพอ 2) อบต. บางซ้ายมีการดำเนินการจัดการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อบต.บางซ้ายมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้น ด้านผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง โดย อบต.บางซ้ายมีการดำเนินการด้านปัจจัยนำเข้าสูงสุด รองลงได้แก่ ด้านกระบวนการ ด้านข้อมูลป้อนกลับ และด้านผลผลิต 3) เจ้าหน้าที่/บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกันมีความเห็นว่า อบต. บางซ้ายมีการดำเนินการจัดการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยด้านปัจจัยนำเข้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านกระบวนการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประชาชนที่มีเพศ อายุ อาชีพ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกันมีความคิดเห็นว่า อบต. บางซ้ายมีการดำเนินการด้านผลผลิตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านข้อมูลป้อนกลับ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพ และ

ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่างกันมีความคิดเห็นว่า อบต. บางซำยมีดำเนินการด้านนี้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 4) รูปแบบที่เหมาะสมของการจัดการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัย ด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ อบต. ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน/ทรัพยากรบุคคล/ทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และงบประมาณ ด้านกระบวนการ ได้แก่ อบต. ต้องประสานความร่วมมือ กับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ในด้านเครื่องมือเครื่องใช้ งบประมาณ อุปกรณ์ อำนวยความสะดวก อาหารและเวชภัณฑ์ มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน และสร้าง ระบบป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านผลผลิต ได้แก่ อบต. ต้องสำรวจความชำรุดของตลิ่ง จัดทำแนวระบายน้ำ ขุดลอกแม่น้ำลำคลอง ตรวจสอบประตูระบายน้ำ จัดตั้งศูนย์บริการให้ความ ช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ และด้านข้อมูลป้อนกลับ ได้แก่ อบต. ต้องมีการติดตั้งสัญญาณเตือน ภัยและให้ความรู้กับประชาชนเกี่ยวกับปัญหาอุทกภัย และจัดหาอาสาสมัครทำหน้าที่ในการให้ ความช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติ

เจษฎา ปินตนา (2556) ศึกษาความรู้ความเข้าใจของชุมชนในการจัดการความเสี่ยง จากภัยดินถล่ม: กรณีศึกษา บ้านดอนชัย ตำบลแม่ทา อำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษา พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยดินถล่มของชุมชนในภาพรวม พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากภัยดินถล่มของชุมชนใน ระดับมาก โดยรับรู้และเข้าใจว่าดินถล่มที่เกิดขึ้นเนื่องจากดินบริเวณนั้นไม่สามารถรับน้ำหนักของ ตัวเองได้อีกต่อไป ดินถล่มมักเกิดพร้อมกันน้ำป่าไหลหลาก เกิดขึ้นในขณะที่เกิดพายุหรือภายหลัง พายุ ฝนที่มีฝนตกหนักและต่อเนื่อง เป็นต้น ในด้านวิธีการและกระบวนการในการจัดการความเสี่ยง จากภัยดินถล่มของชุมชน พบว่า ชุมชนบ้านดอนชัย ตำบลแม่ทา มีการดำเนินการจัดการความเสี่ยง จากภัยดินถล่มของชุมชนในระดับปานกลาง โดยคนในชุมชนให้ความร่วมมือกับชุมชนในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ มีการประสานงานเพื่อขอความช่วยเหลือและความร่วมมือจากภาครัฐและภาค เอกชนที่เกี่ยวข้องในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาดินถล่มมีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ การป้องกันและแก้ไขปัญหาดินถล่ม เป็นต้น

ปกรณ์ จันทร์ทรง (2556) ศึกษาการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขต อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาค่าเฉลี่ยน้อย คือ ด้านการจัดการหลังเกิดภัย รองลงมาคือ ด้านการ บริหารจัดการในภาวะฉุกเฉิน ด้านการเตรียมความพร้อม และด้านการป้องกันและลดผลกระทบ ตามลำดับ 2. แนวทางพัฒนาการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี คือ 1) ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ ควรมีการศึกษาจากหน่วยงานอื่น เพื่อนำมาพัฒนาเปรียบเทียบ หรือทดสอบการป้องกันสาธารณภัย ที่มีความเสี่ยงที่อาจจะเกิดในพื้นที่ 2) ด้านการเตรียมความพร้อม ควรให้ความสำคัญและจัดให้มี ระบบการเตือนภัยให้ประชาชน ได้ทราบในพื้นที่ที่อาจเกิดความเสี่ยงในการเกิดสาธารณภัย การฝึก อบรม ชักซ้อมแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี 3) ด้านการบริหาร จัดการในภาวะฉุกเฉิน ควรมีการจัดตั้งหรือฝึกอบรมชุดปฏิบัติการเฉพาะกิจที่มีความเชี่ยวชาญเข้าไป ค้นหาหรือระงับเหตุเมื่อเกิดสาธารณภัยที่มีประสิทธิภาพ การขอความร่วมมือจากหน่วยงานราชการ อื่นเมื่อเกิดสาธารณภัยให้มีความรวดเร็ว ทันต่อการระงับเหตุ ควรมีสถานที่อพยพผู้เสียหายหรือ ทรัพย์สินที่เหมาะสมและถูกสุขลักษณะ 4) ด้านการจัดการหลังเกิดภัย ควรจัดตั้งงบประมาณช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยฉุกเฉินที่เพียงพอและทั่วถึง มีการจัดตั้งเจ้าหน้าที่หรือชุดป้องกันและรักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพย์สินเพื่อเป็นการสร้างความอุ่นใจให้แก่ประชาชนผู้ประสบภัย

จිරศักดิ์ เสถียรจันทร์ (2558) ศึกษาการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ศึกษา กรณีตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า 1. ประชาชนมีความคิดเห็น ว่าตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก ไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเสริมสร้างขีด ความสามารถ ด้านการติดตาม การรายงาน ผลและการปรับปรุงแก้ไข ด้านการเลือก ชุมชนดำเนินการ ด้านมวลชนสัมพันธ์ ด้าน การจัดองค์กรชุมชน ด้านการประเมิน ความ เสี่ยง และด้านการจัดทำแผนจัดการความเสี่ยง ตามลำดับ 2. ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อ การจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน 2.1 ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรทำความเข้าใจกับ ประชาชนในพื้นที่ ให้มี ส่วนร่วมในการเฝ้าระวังภัย ติดตามข่าวสาร สภาพอากาศ ภัยพิบัติที่จะเกิด ขึ้นในพื้นที่ เพื่อการเตรียมการป้องกันภัยได้ทันทั่วถึง ลด ความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้น ได้

ประมวล สุขพอ (2558) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี ผลการศึกษา พบว่า 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของเทศบาลตำบลในจังหวัด ปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 4 ลำดับ ได้แก่ ด้าน ความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความรู้เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพล เรือน และด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล ตามลำดับ 2) การ ปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ของเทศบาลตำบลใน จังหวัดปราจีนบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 4 ลำดับ ได้แก่ ด้านการรู้ชีพู้ภัย ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย

และด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย ตามลำดับ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านความรู้เกี่ยวกับงานอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ด้านการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ศูนย์ อปพร. เทศบาลตำบล ด้านการทำงานเป็นทีม มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลในจังหวัดปราจีนบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โสภณ พรหมเกษตร (2558) ศึกษาการพัฒนาการปฏิบัติงานของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลบางกระสั้น อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษา พบว่า 1) งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีความพร้อมในแต่ละด้าน ดังนี้ ก่อนเกิดอัคคีภัย มีความพร้อมโดยรวมในระดับมากที่สุด ขณะเกิดอัคคีภัย มีความพร้อมโดยรวมในระดับปานกลาง หลังเกิดอัคคีภัย มีความพร้อมโดยรวมในระดับปานกลาง 2) การพัฒนาการปฏิบัติงานของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้จัดทำแนวทางการพัฒนาไว้ทั้งหมด 11 แนวทาง ประกอบด้วย 2.1) กระบวนการเตรียมความพร้อมของคนในกรณีที่เกิดอัคคีภัย 2.2) ความพร้อมของทีมปฏิบัติงานในการตอบโต้และทันต่อเหตุการณ์ 2.3) ความพร้อมของทีมปฐมพยาบาล เพื่อการดูแลเบื้องต้น รวมถึงการเคลื่อนย้ายผู้บาดเจ็บไปยังจุดที่ปลอดภัย 2.4) ความพร้อมของทีมค้นหาและช่วยเหลือผู้ประสบภัย 2.5) ความพร้อมของจุดปลอดภัย เพื่อรองรับผู้ประสบอุบัติเหตุ 2.6) ความพร้อมของระบบสัญญาณแจ้งเหตุขณะเกิดอัคคีภัย 2.7) ความพร้อมในแนวทางในการจัดเตรียมที่พักอาศัยหลังเกิดอัคคีภัย 2.8) ความพร้อมในการส่งเสริมอาชีพ ทั้งระยะสั้นและระยะยาวเพื่อให้ความช่วยเหลือ 2.9) ความพร้อมของทีมงานในการจัดทำบันทึกรายละเอียดความเสียหายทุกด้าน ทั้งชีวิตและทรัพย์สิน 2.10) แนวทางในการจัดกิจกรรมฟื้นฟูจิตใจให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมเป็นทั้งระยะสั้น และระยะยาว 2.11) แนวทางในการระดมทุนสำหรับให้ความช่วยเหลือ

จักรี สุดสี (2559) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแสวงหา อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษา พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขต พื้นที่เทศบาลตำบลแสวงหา อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการเสริมอำนาจแก่ประชาชน และด้านความร่วมมือ และอยู่ระดับปานกลาง 3 ด้าน คือ ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการรับฟังความคิดเห็น และด้านการเกี่ยวข้อง และ 2) ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธนกิจ สุขสันตติติก (2559) ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลอุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษา พบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลอุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และด้านการมีส่วนร่วม และ 2) ประชาชนที่มีเพศและหมู่ที่อาศัยแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่แตกต่างกัน ในขณะที่ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2560) ศึกษาการจัดการภัยพิบัติโดยมีชุมชนเป็นฐาน: กรณีศึกษา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษา พบว่า 1) ชุมชนมีความพยายามในการป้องกัน/เตรียมพร้อม และความพยายามในการจัดการในภาวะฉุกเฉินอยู่ในระดับมาก ส่วนการฟื้นฟูบูรณะหลังประสบภัยมีความพยายาม อยู่ในระดับปานกลาง และ 2) เงื่อนไขสำคัญที่ส่งเสริมการจัดการภัยพิบัติโดยมีชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย (1) ประสบการณ์รับมือกับภัยพิบัติในอดีต (2) ความตระหนัก ต่อปัญหาภัยพิบัติ (3) ผู้นำชุมชน (4) ความสัมพันธ์แบบเครือญาติ และ (5) ความต่อเนื่องของนโยบายภาครัฐ

บุญยฤทธิ จอยเอกา (2560) ศึกษาบทบาทในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอบ้านฝาง จังหวัดอุดรธานี ผลศึกษา พบว่า 1) บทบาทของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้แก่ บทบาทด้านการฝึกอบรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย บทบาทด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย บทบาทด้านการสงเคราะห์ผู้ประสบภัย และบทบาทด้านการกู้ชีพกู้ภัย 1) ปัญหาของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้แก่ 2.1) ปัญหาการขาดผู้ที่มีจิตสาธารณะที่จะเข้ามาปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 2.2) ปัญหาด้านบทบาทในการฝึกอบรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน 2.3) ปัญหาเรื่องในเรื่องการขาดแคลนวิทยากรและการไม่ได้รับความร่วมมือในการเข้าฝึกอบรม 2.4) ปัญหาความประพฤติไม่เหมาะสมในระหว่างปฏิบัติหน้าที่และจำนวนของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ 2.5) ปัญหาการขาดแคลนเวชภัณฑ์และสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบเหตุ 2.6) ปัญหาการขาดแคลนเครื่องมือในการปฏิบัติงานและการไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ 3) แนวทาง การส่งเสริมบทบาทของภาคประชาชนในการเป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ได้แก่ การสร้างความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง มีความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เพื่อทำให้เกิดความภาคภูมิใจในการทำหน้าที่ และการเร่งสร้างความมีจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่โดยเริ่มจากทุกภาคส่วนในสังคม

วารารณ ศรีบุญ (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายประชาชนในการจัดการภัยพิบัติ ตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการศึกษา พบว่า เครือข่ายประชาชนจัดตั้งมาจากผู้นำชุมชนที่เป็นตัวแทนของกลุ่ม ย่อยในเครือข่าย มีการจัดตั้งแบบเป็นทางการจัดแบ่งหน้าที่ในเครือข่าย จัดประชุม คณะกรรมการดำเนินการและประชุมประชาชน โดยในการจัดการภัยพิบัติของเครือข่ายมีการ ดำเนินงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ผู้นำชุมชน ประชาชนในพื้นที่ ได้แก่ ในระยะขั้นก่อนเกิดเหตุ คณะกรรมการและตัวแทนประชาชนจัดประชุมเพื่อเตรียมความพร้อม ติดตามข่าวสาร จัดเตรียมสถานที่ จัดฝึกอบรมการเตือนภัย ในระยะขณะเกิดเหตุ เครือข่ายได้ประสานงานกับหน่วยงาน ภายนอกเพื่อขอความช่วยเหลือ และรับบริจาค ตัวแทนประชาชนมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ

จิรนนท์ พุทธา (2561) ศึกษาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ผลการศึกษา พบว่า ผลการดำเนินงานด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในภาพรวมของประเทศไทยอยู่ในระดับปานกลาง เครื่องมือเครื่องจักร ยานพาหนะ อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดกิจกรรม/การดำเนินงาน และด้านการทบทวนและตรวจสอบแผนการดำเนินงานมีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้บริหารและบุคลากร การจัดกิจกรรม/การดำเนินงาน และการทบทวนและตรวจสอบแผนการดำเนินงานมีผลต่อความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตัวของประชาชนหากเกิดสาธารณภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการจัดกิจกรรม/การดำเนินงาน และด้านการทบทวนและตรวจสอบแผนการดำเนินงานมีผลต่อความ ครอบคลุมในการได้รับบริการด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วาสนา นิลคูหา (2559) ศึกษาประสิทธิผลการบริหารจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษา พบว่า 1) ประสิทธิผลการบริหารจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี มีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประสิทธิผลการบริหารจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้านการวางแผนและด้านการประเมินผล มีความเหมาะสมอยู่ในระดับสูงสุด ส่วนด้านการดำเนินกิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยการบริหารจัดการทุกด้าน (ด้านภาวะผู้นำ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยโดยรวม และรายด้านทุกด้าน (ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินกิจกรรม และด้านการประเมินผล) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 3) ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการบริหารจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ควรมีการจัดทำแผน การช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่าง

ชัดเจน และสามารถปฏิบัติได้ ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการจัดการ ภัยพิบัติในระดับชุมชน ควรมีการติดตั้งสัญญาณเตือนภัยในชุมชน และควรมีการติดตามตรวจสอบผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การบริหารจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ณัฐวาท ผ่องสุวรรณ (2561) ศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการส่วนกลางของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย มีอายุ 31-35 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีประสบการณ์ 2- 5 ปี มีตำแหน่งพนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและพนักงานประจำสำนักงาน มีรายได้ต่อเดือน 15000-25000 ทั้งหมดได้รับการฝึกอบรมปัจจัยทางการปฏิบัติงาน ภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความพึงพอใจในการทำงานมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ตามลำดับ ประสิทธิภาพของพนักงานราชการส่วนกลาง กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านสามารถปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ รองลงมา ด้านความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยทางการปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิภาพของพนักงานราชการส่วนกลางกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในระดับสูงโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเป็น .981 และสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพของพนักงานราชการส่วนกลางกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้ร้อยละ 70.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ .29

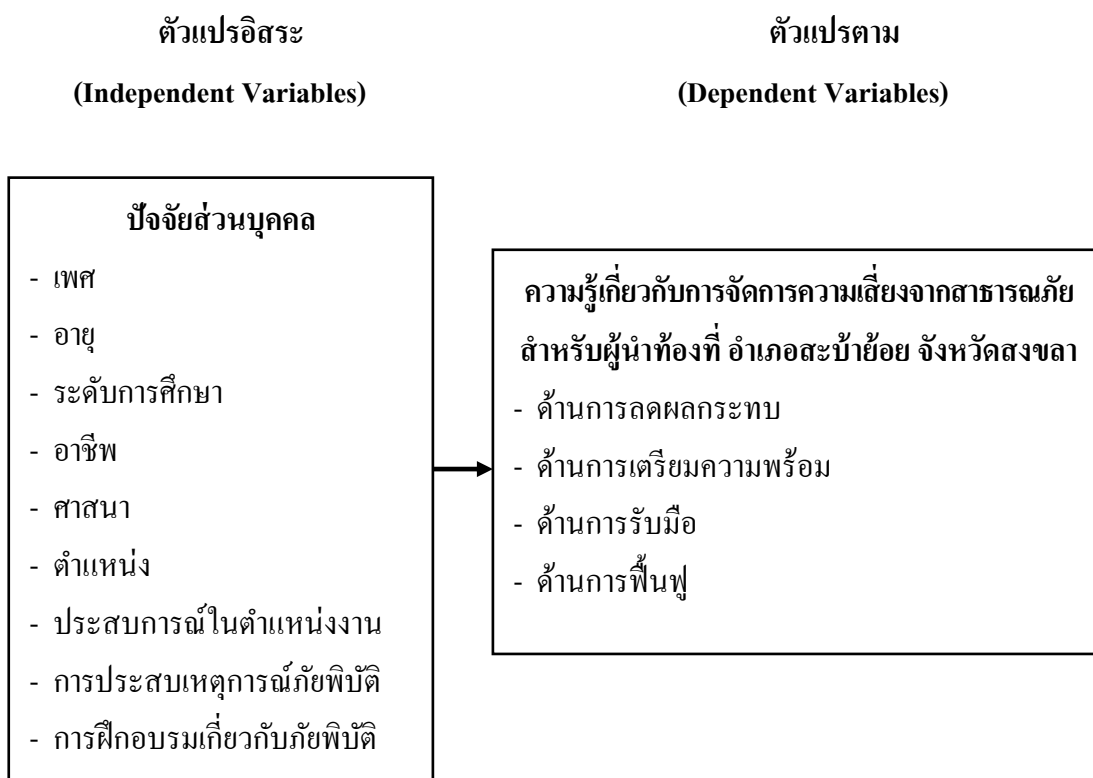
พงษ์ศักดิ์ ขุนมาลี (2562) ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ผลการศึกษา พบว่า (1) ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการมีส่วนร่วมของ ประชาชนกับประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร โดยรวมมีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ โดยภาพรวมสามารถอธิบายได้ร้อยละ 60.90 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ(4) ข้อเสนอแนะปัญหาและแนวทาง

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร ในแต่ละด้านมี ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เทศบาลควรรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยสอดคล้องดูแล เฝ้าระวังเหตุในชุมชนของตนเองและแจ้งข่าวให้ เทศบาลทราบ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ เทศบาลควรรให้ประชาชนในพื้นที่เข้าร่วมฝึกอบรม เกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเบื้องต้น เพื่อให้สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่นได้ เมื่อเกิดภัย ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และเตรียมพร้อมไว้เสมอ

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมายังไม่พบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่เลย แต่พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ก็ให้ความสำคัญด้านการจัดการสาธารณภัย เช่น การศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางพัฒนาการป้องกัน การศึกษาความรู้ ความเข้าใจของชุมชนในการจัดการสาธารณภัย การบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ความคิดเห็นของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การจัดการภัยพิบัติโดยมีชุมชนเป็นฐาน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง สาธารณภัยของผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

6. กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษา เรื่อง แนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา มีกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา เรื่อง การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนาใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ผู้นำในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 523 คน (อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา, 2562)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ ได้จากการคำนวณขนาดตัวอย่างของผู้นำในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยเทียบจากตารางสัดส่วนของ Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน ยุทธ ไกยวรรณ, 2561) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง 227 ตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง

การศึกษานี้มีขนาดตัวอย่างทั้งหมด 227 ตัวอย่าง โดยขั้นตอนการได้ตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเทียบสัดส่วน (Proportional Stratified Sampling) ของกลุ่มประชากร ซึ่งคำนวณจากการนำสัดส่วนของจำนวนประชากรแต่ละตำแหน่ง ต่อประชากรทั้งหมด ไปคูณกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามตาราง 3.1

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
กำนัน	9	4
ผู้ใหญ่	53	23
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	124	53
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ แพทย์	310	135
ตำรวจ	9	4
สารวัตรกำนัน	18	8
รวม	523	227

ที่มา: อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา, 2562

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย และการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยได้ศึกษาไว้ โดยแบ่งเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ศาสนา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่งงาน การประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ และการฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ ซึ่งเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 9 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย ด้านการลดผลกระทบ ด้านการเตรียมความพร้อม ด้านการรับมือ และด้านการฟื้นฟู ซึ่งเป็นคำถามแบบประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 20 ข้อ โดยแบ่งคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

มากที่สุด	มีคะแนนเท่ากับ 5
มาก	มีคะแนนเท่ากับ 4
ปานกลาง	มีคะแนนเท่ากับ 3
น้อย	มีคะแนนเท่ากับ 2
น้อยที่สุด	มีคะแนนเท่ากับ 1

สูตรการคำนวณระดับคะแนนเฉลี่ยในแต่ละระดับชั้น โดยใช้สูตร ดังนี้ (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2553)

$$\begin{aligned} \text{ความกว้างของชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.80 \text{ (เริ่มจากชั้นต่ำสุด)} \end{aligned}$$

การแปลความหมายของความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง มีมีความรู้อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง มีความรู้อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ข้อ

3.3 การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสาร บทความ ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย การรับมือกับภัยพิบัติ ในพื้นที่ต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามโดยพิจารณาจากเนื้อหาให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยและกรอบแนวคิดที่ได้กำหนดไว้

3. นำแบบสอบถามที่สร้างไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้องพร้อมให้คำแนะนำ เพื่อแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย

4.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนิษฐา ชูสุข ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อม

4.2 ดร.คณวัฒน์ สุวรรณวงศ์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ

4.3 นายอชิตพล พุ่มเกื้อ ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสงขลา สาขาอำเภอเทพา

เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและภาษา ซึ่งผลผ่านทุกข้อ ได้ค่า IOC (Index of Item objective Congruence : IOC) ในแต่ละข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งเป็นที่ยอมรับได้ (องอาจ นัยวัฒน์, 2551)

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์อีกครั้ง แล้วนำไปทำการทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มผู้นำที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ อัลฟาของครอนบาค (α -Coefficient) และจะต้องได้ค่าดัชนีมากกว่า .7 ขึ้นไป

6. จากการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ได้ค่า α -Coefficient เท่ากับ .943

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษานี้ ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้นำในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ในช่วงวันที่ 15 มกราคม – 15 กุมภาพันธ์ 2563 โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขออนุญาตออกหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยและขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากคณบดี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ถึงผู้นำในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เพื่อขอความร่วมมือในการวิจัย

2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานผู้นำในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ในการขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งขอความร่วมมือและชี้แจงวัตถุประสงค์การเก็บข้อมูลครั้งนี้ และขอความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จำนวน จำนวน 227 ชุด ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งรื้อรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากเก็บข้อมูลเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกชุดด้วยตนเอง ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติ โดยการประมวลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ประเมินระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา วิเคราะห์โดยคำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.3 ข้อเสนอแนะ วิเคราะห์โดยใช้การอ่านพิจารณาข้อเสนอแนะและจับกลุ่มของข้อมูลเข้าด้วยกันเพื่อแสดงค่าความถี่

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตามในสมมติฐานต่าง ๆ โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ 95% ค่า p-value ที่ .05 ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

ทดสอบความแตกต่างของค่าที (t-Test) และทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และหากพบความแตกต่างจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธี Least Significant Different (LSD)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษา เรื่อง การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นจากผู้นำในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา จำนวน 227 ตัวอย่าง โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ และตารางประกอบการบรรยายตามลำดับ ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size)
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ t-test
F	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้พิจารณาในการแจกแจงแบบ F- Distribution
Sig	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Significance)
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P < .05$)

4.2 ลำดับชั้นในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

3.1 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยส่วนบุคคล

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ศาสนา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่งงาน การประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ และการฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ วิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

(n=227)		
ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	196	86.34
หญิง	31	13.66
อายุ		
18 - 30 ปี	16	7.05
31 - 45 ปี	80	35.24
46 ปีขึ้นไป	131	57.71
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	65	28.64
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	80	35.24
ปวช./ปวส.	57	25.11
ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	25	11.01

ตาราง 4.1 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
เกษตรกร	149	65.64
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	61	26.87
รับจ้างรายวัน	17	7.49
ศาสนา		
พุทธ	106	46.70
อิสลาม	121	53.30
ตำแหน่ง		
ผู้ใหญ่บ้าน	23	10.13
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ	135	59.48
กำนัน	4	1.76
สารวัตรกำนัน	8	3.52
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	53	23.35
แพทย์	4	1.76
ประสบการณ์ในตำแหน่งงาน		
0 – 10 ปี	131	57.71
11 – 20 ปี	73	32.16
21 ปีขึ้นไป	23	10.13
การประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ		
เคย	134	59.03
ไม่เคย	93	40.97
การฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ		
เคย	169	74.45
ไม่เคย	58	25.55
รวม	227	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 86.34 ส่วนเพศหญิง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 13.66

อายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ 46 ปีขึ้นไป จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 57.71 รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 31 - 45 ปี จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 35.24 และอายุระหว่าง 18-30 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.05

ระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 35.24 รองลงมาคือ มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 28.64 ระดับปวช./ปวส. จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 25.11 และระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 11.01

อาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 65.64 รองลงมาคือ มีอาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 26.87 และอาชีพรับจ้างรายวัน จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.49

ศาสนา พบว่า ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 53.30 ส่วนนับถือศาสนาพุทธ จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 46.70

ตำแหน่ง พบว่า ส่วนใหญ่มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 59.48 รองลงมาคือ มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 23.35 ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.13 ตำแหน่งสารวัตรกำนัน จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.52 และตำแหน่งกำนัน จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.76 ตำแหน่งแพทย์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.76

ประสบการณ์ในตำแหน่งงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในตำแหน่งงาน 0 – 10 ปี จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 57.71 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ในตำแหน่งงาน 11 – 20 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 32.16 และประสบการณ์ในตำแหน่งงาน 21 ปีขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 10.13

การประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ พบว่า ส่วนใหญ่เคยมีการประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 59.03 ส่วนไม่เคยมีประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 40.97

การฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ พบว่า ส่วนใหญ่มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 74.45 ส่วนไม่เคยฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 25.55

ส่วนที่ 2 ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำ ท้องที่ อำเภอบ้านย้อย จังหวัดสงขลา

2.1 ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอบ้านย้อย จังหวัดสงขลา 4 ด้าน

ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอบ้านย้อย ประกอบด้วย ด้านการลดผลกระทบ ด้านการเตรียมความพร้อม
ด้านการรับมือ และด้านการฟื้นฟู วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard
Deviation) ดังตาราง 4.2

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอบ้านย้อย จังหวัดสงขลา

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการลดผลกระทบ	3.11	0.75	ปานกลาง
2. ด้านการเตรียมความพร้อม	3.08	0.75	ปานกลาง
3. ด้านการรับมือ	2.95	0.70	ปานกลาง
4. ด้านการฟื้นฟู	2.82	0.72	ปานกลาง
โดยรวม	2.99	0.73	ปานกลาง

จากตาราง 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอบ้านย้อย จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$,
S.D.= 0.73) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการลดผลกระทบ
($\bar{X} = 3.11$, S.D.= 0.75) รองลงมา คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ($\bar{X} = 3.08$, S.D.= 0.75) ด้าน
การรับมือ ($\bar{X} = 2.95$, S.D.= 0.70) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดท้าย คือ ด้านการฟื้นฟู ($\bar{X} = 2.82$,
S.D.= 0.72)

2.2 ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการลดผลกระทบ

ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการลดผลกระทบ โดยภาพรวมและรายชื่อ
วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังตาราง 4.3

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจาก
สาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการลดผลกระทบ

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการลดผลกระทบ			
1. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยของ ชุมชน	3.06	0.70	ปานกลาง
2. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้มาตรการต่างๆ ทั้งเชิง โครงสร้าง (เช่น คู คลอง ระบบระบายน้ำ แก้มลิง และที่ไม่ใช่ โครงสร้าง (เช่น การบังคับใช้กฎหมายต่างๆ) ในการลด ความเสี่ยงจากสาธารณภัย	2.98	0.75	ปานกลาง
3. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในการลดผลกระทบจาก ความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อตัวบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย ทรัพย์สิน และระบบสาธารณูปโภคที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงชุมชน	3.13	0.74	ปานกลาง
4. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากร ธรรมชาติ (การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ การอนุรักษ์ดิน การอนุรักษ์พื้นที่ลาดชัน) เพื่อช่วยป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่	3.26	0.79	ปานกลาง
โดยรวม	3.11	0.75	ปานกลาง

จากตาราง 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจาก
สาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการลดผลกระทบ โดยภาพรวม
อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$, S.D.= 0.75) และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ย
สูงสุด คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ การ

อนุรักษ์ดิน การอนุรักษ์พื้นที่ลาดชัน) เพื่อช่วยป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ ($\bar{X} = 3.26$, S.D.= 0.79) รองลงมา คือ มีความรู้ ความเข้าใจในการลดผลกระทบจากความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อตัวบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ทรัพย์สิน และระบบสาธารณูปโภคที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงชุมชน ($\bar{X} = 3.13$, S.D.= 0.74) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยของชุมชน ($\bar{X} = 3.06$, S.D.= 0.70) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ย ลำดับสุดท้าย คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้มาตรการต่างๆ ทั้งเชิงโครงสร้าง (เช่น คู คลอง ระบบระบายน้ำ กำแพง และที่ไม่ใช่โครงสร้าง (เช่น การบังคับใช้กฎหมายต่างๆ) ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย ($\bar{X} = 2.98$, S.D.= 0.75)

2.3 ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการเตรียมความพร้อม

ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการเตรียมความพร้อม โดยภาพรวมและรายข้อ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังตาราง 4.4

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการเตรียมความพร้อม

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการเตรียมความพร้อม			
1. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้เพื่อรับมือกับสถานการณ์สาธารณภัย	3.16	0.74	ปานกลาง
2. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแจ้งเตือนให้ประชาชนมีการเตรียมเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการยังชีพ	3.24	0.69	ปานกลาง
3. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้ง คูแฉก และทบทวนระบบการเตือนภัยล่วงหน้าเป็นระยะๆ และมีการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าอย่างเป็นระบบมาก	3.00	0.74	ปานกลาง
4. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึก การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	3.02	0.68	ปานกลาง

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการเตรียมความพร้อม (ต่อ)			
5. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรม/การให้ความรู้ เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยให้กับ ประชาชน	2.97	0.71	ปานกลาง
โดยรวม	3.08	0.71	ปานกลาง

จากตาราง 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้หน้าที่ อำเภอสบไช้อย จังหวัดสงขลา ด้านการลดผลกระทบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.08$, S.D.= 0.71) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแจ้งเตือนให้ประชาชนมีการเตรียมเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการยังชีพ ($\bar{X} = 3.24$, S.D.= 0.69) รองลงมา คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้เพื่อรับมือกับสถานการณ์สาธารณภัย ($\bar{X} = 3.16$, S.D.= 0.74) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึก การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.02$, S.D.= 0.68) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้ง คูแฉก และทบทวนระบบการเตือนภัยล่วงหน้าเป็นระยะๆ และมีการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าอย่างเป็นระบบมาก ($\bar{X} = 3.00$, S.D.= 0.74) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรม/การให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยให้กับประชาชน ($\bar{X} = 2.97$, S.D.= 0.71)

2.4 ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการรับมือ

ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการรับมือ โดยภาพรวมและรายข้อ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังตาราง 4.5

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการรับมือ

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการรับมือ			
1. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการสถานการณ์ฉุกเฉิน	2.95	0.63	ปานกลาง
2. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแจ้งเตือนภัยขณะเกิดภัยให้กับประชาชน	3.05	0.74	ปานกลาง
3. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอพยพประชาชน	3.04	0.72	ปานกลาง
4. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พักพิง	2.90	0.67	ปานกลาง
5. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอาหารการกินในศูนย์พักพิง	2.87	0.72	ปานกลาง
6. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้นหาและช่วยชีวิต	2.89	0.74	ปานกลาง
โดยรวม	2.95	0.70	ปานกลาง

จากตาราง 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการรับมือ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.95, S.D. = 0.70$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแจ้งเตือนภัยขณะเกิดภัยให้กับประชาชน ($\bar{X} = 3.05, S.D. = 0.74$) รองลงมา คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอพยพประชาชน ($\bar{X} = 3.04, S.D. = 0.72$) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการสถานการณ์ฉุกเฉิน ($\bar{X} = 2.95, S.D. = 0.63$) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พักพิง ($\bar{X} = 2.90, S.D. = 0.67$) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้นหา

และช่วยชีวิต ($\bar{X} = 2.89$, S.D.= 0.74) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดการอาหารการกินในศูนย์พักพิง ($\bar{X} = 2.87$, S.D.= 0.72)

2.5 ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการฟื้นฟู

ผลการวิเคราะห์ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการฟื้นฟูโดยภาพรวมและรายข้อ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังตาราง 4.6

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการฟื้นฟู

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการฟื้นฟู			
1. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ระเบียบ กระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน 2562	2.76	0.74	ปานกลาง
2. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินค่า เยียวยาตามระเบียบกระทรวง การคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน 2562	2.70	0.72	ปานกลาง
3. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูชั่วคราวให้กับ ผู้ประสบภัย การซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน เพื่อให้สามารถใช้ได้ชั่วคราว	2.78	0.67	ปานกลาง
4. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาพื้นที่ประสบภัย ขึ้นมาใหม่หลังจากเกิดสาธารณภัย	2.93	0.74	ปานกลาง

ตาราง 4.6 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการฟื้นฟู (ต่อ)			
5. ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูด้านจิตใจและ ความรู้สึกของผู้ประสบภัย	2.93	0.72	ปานกลาง
โดยรวม	2.82	0.72	ปานกลาง

จากตาราง 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการฟื้นฟู โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.82$, S.D.= 0.72) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูด้านจิตใจและความรู้สึกของผู้ประสบภัย ($\bar{X} = 2.93$, S.D.= 0.72) รองลงมา คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาพื้นที่ประสบภัยขึ้นมาใหม่หลังจากเกิดสาธารณภัย ($\bar{X} = 2.93$, S.D.= 0.74) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูชั่วคราวให้กับผู้ประสบภัย การซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อให้สามารถใช้ได้ชั่วคราว ($\bar{X} = 2.78$, S.D.= 0.67) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน 2562 ($\bar{X} = 2.76$, S.D.= 0.74) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินค่าเสียหายตามระเบียบกระทรวง การคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน 2562 ($\bar{X} = 2.70$, S.D.= 0.72)

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยส่วนบุคคล

การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าที (t-Test) และทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) และหากมีความแตกต่างให้ใช้การเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการแบบ LSD

3.1 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านเพศ

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านเพศ โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าที (t-Test) มีรายละเอียดผลการทดสอบดังตาราง 4.7

ตาราง 4.7 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านเพศ

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	เพศ				t	Sig
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการลดผลกระทบ	3.11	0.62	3.08	0.31	.418	.677
2. ด้านการเตรียมความพร้อม	3.04	0.58	3.30	0.34	3.588	.001*
3. ด้านการรับมือ	2.93	0.55	3.05	0.37	1.546	.128
4. ด้านการฟื้นฟู	2.80	0.58	2.92	0.53	1.046	.297
โดยรวม	2.96	0.48	3.09	0.25	2.218	.030*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศต่างกัน มี

ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการเตรียมความพร้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านอายุ

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านอายุ โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) มีรายละเอียดผลการทดสอบดังตาราง 4.8

ตาราง 4.8 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านอายุ

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	อายุ	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig
1. ด้านการลดผลกระทบ	18 - 30 ปี	3.08	0.57	2.244	.108
	31 - 45 ปี	3.21	0.66		
	46 ปีขึ้นไป	2.92	0.36		
2. ด้านการเตรียมความพร้อม	18 - 30 ปี	3.07	0.56	.101	.904
	31 - 45 ปี	3.10	0.60		
	46 ปีขึ้นไป	3.08	0.45		
3. ด้านการรับมือ	18 - 30 ปี	2.96	0.53	.872	.419
	31 - 45 ปี	2.98	0.57		
	46 ปีขึ้นไป	2.81	0.49		
4. ด้านการฟื้นฟู	18 - 30 ปี	2.79	0.57	.419	.658
	31 - 45 ปี	2.86	0.63		
	46 ปีขึ้นไป	2.86	0.51		
โดยรวม	18 - 30 ปี	2.97	0.46	.650	.523
	31 - 45 ปี	3.03	0.50		
	46 ปีขึ้นไป	2.91	0.29		

จากตาราง 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านระดับการศึกษา

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านระดับการศึกษา โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) มีรายละเอียดผลการทดสอบดังตาราง 4.9

ตาราง 4.9 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านระดับการศึกษา

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig
1. ด้านการลดผลกระทบ	ประถมศึกษา	3.01	0.58	1.534	.207
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	3.08	0.48		
	ปวช./ปวส.	3.23	0.66		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.17	0.75		
2. ด้านการเตรียมความพร้อม	ประถมศึกษา	2.99	0.60	1.167	.323
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	3.09	0.48		
	ปวช./ปวส.	3.18	0.60		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.06	0.60		
3. ด้านการรับมือ	ประถมศึกษา	2.93	0.58	.772	.511
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	2.90	0.48		
	ปวช./ปวส.	3.02	0.57		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.01	0.56		

ตาราง 4.9 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig
4. ด้านการฟื้นฟู	ประถมศึกษา	2.82	0.62	.561	.641
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	2.77	0.46		
	ปวช./ปวส.	2.90	0.61		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	2.80	0.74		
โดยรวม	ประถมศึกษา	2.93	0.52	1.146	.331
	มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	2.95	0.39		
	ปวช./ปวส.	3.07	0.44		
	ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	3.00	0.51		

จากตาราง 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านอาชีพ

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านอาชีพ โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) มีรายละเอียดผลการทดสอบดังตาราง 4.10

ตาราง 4.10 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำ
ท้องถิ่น อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านอาชีพ

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	อาชีพ	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig
1. ด้านการลดผลกระทบ	เกษตรกร	3.10	0.57	.087	.917
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.11	0.65		
	รับจ้างรายวัน	3.16	0.52		
2. ด้านการเตรียมความพร้อม	เกษตรกร	3.07	0.57	.064	.938
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.10	0.57		
	รับจ้างรายวัน	3.08	0.46		
3. ด้านการรับมือ	เกษตรกร	2.93	0.52	.511	.601
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	2.96	0.56		
	รับจ้างรายวัน	3.07	0.60		
4. ด้านการฟื้นฟู	เกษตรกร	2.78	0.57	1.803	.167
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	2.86	0.59		
	รับจ้างรายวัน	3.05	0.59		
โดยรวม	เกษตรกร	2.96	0.48	.625	.536
	ประกอบธุรกิจส่วนตัว	3.00	0.44		
	รับจ้างรายวัน	3.09	0.36		

จากตาราง 4.10 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องถิ่น อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.5 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านศาสนา

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านศาสนา โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าที (t-Test) มีรายละเอียดผลการทดสอบดังตาราง 4.11

ตาราง 4.11 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านศาสนา

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	ศาสนา				t	Sig
	พุทธ		อิสลาม			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการลดผลกระทบ	3.18	0.61	3.04	0.55	1.794	.074
2. ด้านการเตรียมความพร้อม	3.15	0.56	3.01	0.55	1.979	.049*
3. ด้านการรับมือ	3.02	0.52	2.88	0.54	1.896	.059
4. ด้านการฟื้นฟู	2.87	0.56	2.77	0.58	1.413	.159
โดยรวม	3.05	0.44	2.91	0.46	2.197	.029*

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.11 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีศาสนาต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีศาสนาต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการเตรียมความพร้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.6 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านตำแหน่ง

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านตำแหน่ง โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) มีรายละเอียดผลการทดสอบดังตาราง 4.12

ตาราง 4.12 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำ
ท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านตำแหน่ง

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการ ความเสี่ยงจากสาธารณภัย	ตำแหน่ง	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig
1. ด้านการลดผลกระทบ	ผู้ใหญ่บ้าน	3.28	0.60	2.080	.069
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา ความสงบ	3.14	0.58		
	กำนัน	2.56	0.52		
	สารวัตรกำนัน	2.69	0.40		
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	3.06	0.58		
	แพทย์	3.06	0.85		
	2. ด้านการเตรียมความพร้อม	ผู้ใหญ่บ้าน	3.11		
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา ความสงบ		3.12	0.57		
กำนัน		2.90	0.35		
สารวัตรกำนัน		2.65	0.44		
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง		3.03	0.53		
แพทย์		3.30	0.84		

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4.12 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความ						
เสี่ยง	ตำแหน่ง	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig	
จากสาธารณสุข						
3. ด้านการรับมือ	ผู้ใหญ่บ้าน	2.88	0.68	2.360	.041*	
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา	3.00	0.50			
	ความสงบ					
	กำนัน	2.33	0.30			
	สารวัตรกำนัน	2.58	0.40			
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	2.98	0.56			
	แพทย์	2.71	0.42			
4. ด้านการฟื้นฟู	ผู้ใหญ่บ้าน	2.86	0.76	.602	.698	
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา	2.84	0.57			
	ความสงบ					
	กำนัน	2.70	0.38			
	สารวัตรกำนัน	2.50	0.41			
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	2.81	0.58			
	แพทย์	2.95	0.10			
โดยรวม	ผู้ใหญ่บ้าน	3.01	0.57	2.856	.031*	
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษา	3.02	0.48			
	ความสงบ					
	กำนัน	2.61	0.31			
	สารวัตรกำนัน	2.60	0.38			
	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	2.97	0.34			
แพทย์	2.99	0.26				

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.12 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการรับมือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.7 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการรับมือ ตามปัจจัยด้านตำแหน่ง

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการรับมือ ตามปัจจัยด้านตำแหน่ง ด้วยวิธีการแบบ LSD มีรายละเอียดผลการทดสอบดังตาราง 4.13

ตาราง 4.13 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการรับมือ ตามปัจจัยด้านตำแหน่ง

อาชีพ	$\bar{X}$	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่าย รักษาความสงบ	กำนัน	สารวัตรกำนัน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายปกครอง	แพทย์
		2.88	3.00	2.33	2.58	2.98	2.71
ผู้ใหญ่บ้าน	2.88	--	-.121	.543	.293	-.101	.168
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ	3.00		--	.665*	.415*	.020	.290
กำนัน	2.33			--	-.250	-.664*	-.370
สารวัตรกำนัน	2.58				--	-.394	-.125
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	2.98					--	.269
แพทย์	2.71						--

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.13 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ($\bar{X} = 3.00$) มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการรับมือ มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งกำนัน ($\bar{X} = 2.33$) และตำแหน่งสารวัตรกำนัน ($\bar{X} = 2.58$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งกำนัน ($\bar{X} = 2.33$) มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการรับมือ น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง ($\bar{X} = 2.98$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.8 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวม ตามปัจจัยด้านตำแหน่ง

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวม ตามปัจจัยด้านตำแหน่ง ด้วยวิธีการแบบ LSD มีรายละเอียดผลการทดสอบดังตาราง 4.14

ตาราง 4.14 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสารเคมีสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวม ตามปัจจัยด้านตำแหน่ง

อาชีพ	$\bar{X}$	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่าย รักษาความสงบ	กำนัน	สารวัตรกำนัน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ฝ่ายปกครอง	แพทย์
		3.01	3.02	2.61	2.60	2.97	2.99
ผู้ใหญ่บ้าน	3.01	--	-.002	.400	.413*	.047	.025
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ	3.02		--	.403	.415*	.049	.028
กำนัน	2.61			--	.012	-.353	-.375
สารวัตรกำนัน	2.60				--	-.366*	-.387
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง	2.97					--	-.021
แพทย์	2.99						--

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.14 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ($\bar{X} = 3.01$) และตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ ($\bar{X} = 3.02$) มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวม มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งสารวัตรกำนัน ($\bar{X} = 2.60$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งสารวัตรกำนัน ($\bar{X} = 2.60$) มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวม น้อยกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง ($\bar{X} = 2.97$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.9 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านประสบการณ์ในตำแหน่งงาน

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านประสบการณ์ในตำแหน่งงาน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) มีรายละเอียดผลการทดสอบดังตาราง 4.15

ตาราง 4.15 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านประสบการณ์ในตำแหน่งงาน

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	ประสบการณ์ในตำแหน่ง งาน	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig
1. ด้านการลดผลกระทบ	ต่ำกว่า 10 ปี หรือเท่ากับ	3.08	0.57	2.244	.108
	11 – 20 ปี	3.21	0.66		
	21 ปีขึ้นไป	2.92	0.36		
2. ด้านการเตรียมความพร้อม	ต่ำกว่า 10 ปี หรือเท่ากับ	3.07	0.56	.101	.904
	11 – 20 ปี	3.10	0.60		
	21 ปีขึ้นไป	3.08	0.45		

ตาราง 4.15 (ต่อ)

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	ประสบการณ์ในตำแหน่ง งาน	$\bar{X}$	S.D.	F	Sig
3. ด้านการรับมือ	ต่ำกว่า 10 ปี หรือเท่ากับ	2.96	0.53	.872	.419
	10 – 20 ปี	2.98	0.57		
	21 ปีขึ้นไป	2.81	0.49		
4. ด้านการฟื้นฟู	ต่ำกว่า 10 ปี หรือเท่ากับ	2.79	0.57	.419	.658
	11 – 20 ปี	2.86	0.63		
	21 ปีขึ้นไป	2.86	0.51		
โดยรวม	ต่ำกว่า 10 ปี หรือเท่ากับ	2.97	0.46	.650	.523
	11 – 20 ปี	3.03	0.50		
	21 ปีขึ้นไป	2.91	0.29		

จากตาราง 4.15 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งงานต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.10 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านการประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านการประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าที (t-Test) มีรายละเอียดผลการทดสอบดังตาราง 4.16

ตาราง 4.16 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านการประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	การประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ				t	Sig
	เคย		ไม่เคย			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการลดผลกระทบ	3.10	0.63	3.10	0.51	.042	.966
2. ด้านการเตรียมความพร้อม	3.06	0.61	3.09	0.48	.387	.699
3. ด้านการรับมือ	2.95	0.57	2.94	0.48	.131	.896
4. ด้านการฟื้นฟู	2.81	0.60	2.83	0.54	.332	.740
โดยรวม	2.97	0.48	2.98	0.40	.162	.871

จากตาราง 4.16 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.11 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านการฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านการฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ โดยการทดสอบความแตกต่างของค่าที (t-Test) มีรายละเอียดผลการทดสอบดังตาราง 4.17

ตาราง 4.17 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยด้านการฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยง จากสาธารณภัย	การฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ				t	Sig
	เคย		ไม่เคย			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการลดผลกระทบ	3.14	0.58	2.99	0.59	1.667	.097
2. ด้านการเตรียมความพร้อม	3.10	0.59	3.01	0.46	1.175	.242
3. ด้านการรับมือ	2.96	0.55	2.89	0.46	.830	.407
4. ด้านการฟื้นฟู	2.81	0.59	2.83	0.54	.150	.881
โดยรวม	2.99	0.47	2.93	0.39	.995	.321

จากตาราง 4.17 พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา มีผู้แสดงความคิดเห็น จำนวน 52 คน จากกลุ่มตัวอย่าง 227 คนคิดเป็นร้อยละ 22.91

ตาราง 18 ค่าความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ลำดับที่	แนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	ความถี่
1	ต้องการให้หน่วยงานของรัฐมาฝึกอบรมชาวบ้าน และผู้นำท้องที่ เพื่อให้เข้าถึงทุกเหตุการณ์	13
2	ต้องการให้มีการอบรมเป็นประจำ และเป็นทางการ ทุกๆ ปี	10
3	ต้องการให้อบรมการปฐมพยาบาลเด็กจมน้ำ วิธีดับไฟฟ้า วิธีอพยพ เวลาดินถล่ม	9
4	ควรติดตั้งเบอร์โทรศัพท์ ติดต่อหน่วยงานที่ช่วยเหลือให้ชัดเจนและทั่วถึง เพราะชาวบ้านจะได้ประสานงานโดยตรงกับหน่วยงานที่ผิดชอบ เพื่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย	7
5	ควรมีการฝึกอบรมการป้องกันเรื่อง ไฟไหม้ป่า และบ้านเรือนว่าต้องแก้ไขอย่างไร	6
6	ควรจัดอบรมและเยียวยา การซ่อมแซม ขั้นพื้นฐาน	4
7	มีการรณรงค์การใช้ทรัพยากรจากธรรมชาติ เช่น การตัดต้นไม้ ทำลายธรรมชาติ การใช้น้ำในแม่น้ำ ลำคลอง	2
8	ต้องการให้มีการชดเชยค่าเสียหายให้ผู้ประสบภัย	1
	รวม	52

จากตาราง 4.18 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลาในเรื่องต้องการให้หน่วยงานของรัฐมาฝึกอบรมชาวบ้าน และผู้นำท้องที่ เพื่อให้เข้าถึงทุก

เห็นการณ์ (ความถี่=13) รองลงมา คือ ต้องการให้มีการอบรมเป็นประจำ และเป็นทางการ ทุกๆ ปี (ความถี่=10) ต้องการให้อบรมการปฐมพยาบาลเด็กจมน้ำ วิธีดับไฟฟ้า วิธีอพยพเวลาดินถล่ม (ความถี่=9) ควรติดตั้งเบอร์โทรศัพท์ ติดต่อหน่วยงานที่ช่วยเหลือให้ชัดเจนและทั่วถึง เพราะชาวบ้านจะได้ประสานงานโดยตรงกับหน่วยงานที่ผิดชอบ เพื่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย (ความถี่=7) ควรมีการฝึกอบรมการป้องกันเรื่องไฟไหม้ป่า และบ้านเรือนว่าต้องแก้ไขอย่างไร (ความถี่=6) ควรจัดอบรมและเยียวยา การซ่อมแซม ชั้นพื้นฐาน (ความถี่=4) มีการรณรงค์ การลดการใช้ทรัพยากรจากธรรมชาติ เช่น การตัดต้นไม้ ทำลายธรรมชาติ การใช้น้ำในแม่น้ำ ลำคลอง (ความถี่=2) และต้องการให้มีการชดเชยค่าเสียหายให้ผู้ประสบภัย (ความถี่=1)

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน ผู้นำท้องที่ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ศาสนา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในตำแหน่งงาน การประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ และการฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ ต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ของท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา แตกต่างกัน

ตาราง 4.19 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย				โดยรวม
	ด้านการลดผลกระทบ	ด้านการเตรียมความพร้อม	ด้านการรับมือ	ด้านการฟื้นฟู	
เพศ	-	✓	-	-	✓
อายุ	-	-	-	-	-
ระดับการศึกษา	-	-	-	-	-
อาชีพ	-	-	-	-	-
ศาสนา	-	✓	-	-	✓
ตำแหน่ง	-	-	✓	-	✓
ประสบการณ์ในตำแหน่งงาน	-	-	-	-	-
การประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ	-	-	-	-	-
การฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ	-	-	-	-	-

หมายเหตุ เครื่องหมาย ✓ หมายถึง การยอมรับสมมติฐานการวิจัย

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา (2) เสนอแนะแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ซึ่งมีสมมติฐานในการวิจัย คือ ผู้นำท้องที่ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย ของท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา แตกต่างกัน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา จำนวน 227 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) โดยใช้การทดสอบความแตกต่างของค่าที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) ซึ่งผลการศึกษสามารถสรุปในประเด็นสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 86.34 มีอายุ 46 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 57.71 โดยมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 35.24 ซึ่งมีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 65.64 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 53.30 มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ คิดเป็นร้อยละ 59.48 โดยมีประสบการณ์ในตำแหน่งงาน 0 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.71 ซึ่งส่วนใหญ่เคยมีการประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ คิดเป็นร้อยละ 59.03 และมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติ คิดเป็นร้อยละ 74.45

5.1.2 ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.99$, S.D.= 0.73) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการลดผลกระทบ ($\bar{X} = 3.11$, S.D.= 0.75) รองลงมา คือ ด้านการเตรียมความพร้อม ($\bar{X} = 3.08$, S.D.= 0.75) ด้านการรับมือ ($\bar{X} = 2.95$, S.D.= 0.70) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านการฟื้นฟู ($\bar{X} = 2.82$, S.D.= 0.72)

5.1.3 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ และศาสนาต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่งต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน และตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวม มากกว่าตำแหน่งสารวัตรกำนัน ส่วนตำแหน่งสารวัตรกำนัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวม น้อยกว่าตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายปกครอง

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับมือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านฝ่ายรักษาความสงบ มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ด้านการรับมือ มากกว่าตำแหน่งกำนัน และตำแหน่งสารวัตรกำนัน

นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ในตำแหน่งงาน การประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ และการฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.1.4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลาในเรื่องต้องการให้หน่วยงานของรัฐมาฝึกอบรมชาวบ้าน และผู้นำท้องที่ เพื่อให้เข้าถึงทุกเหตุการณ์ รองลงมา คือ ในเรื่องต้องการให้มีการอบรมเป็นประจำ และเป็นทางการทุกๆ ปี ในเรื่องต้องการให้อบรมการปฐมพยาบาลเด็กจมน้ำ วิธีดับไฟป่า วิธีอพยพเวลาดินถล่ม ในเรื่องควรติดตั้งเบอร์โทรศัพท์ติดต่อหน่วยงานที่ช่วยเหลือให้ชัดเจนและทั่วถึง เพราะชาวบ้านจะได้ประสานงานโดยตรงกับหน่วยงานที่ผิดชอบ เพื่อความรวดเร็วในการช่วยเหลือ ผู้ประสบภัยในเรื่องควรมีการฝึกอบรมการป้องกันเรื่องไฟไหม้ป่า และบ้านเรือนว่าต้องแก้ไขอย่างไร ในเรื่องควรจัดอบรมและเผยแพร่การซ่อมแซม ชั้นพื้นฐาน ในเรื่องมีการรณรงค์การลดการใช้ทรัพยากรจากธรรมชาติ เช่น การตัดต้นไม้ ทำลายธรรมชาติ การใช้น้ำในแม่น้ำ ถ้าคลอง และในเรื่องต้องการให้มีการชดเชยค่าเสียหายให้ผู้ประสบภัย

5.2 อภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่อง การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

5.2.1 ระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของจิรศักดิ์ เติญชรพันธ์ (2558) ศึกษาการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ศึกษากรณีตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า 1. กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด มีการจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ได้แก่

ด้านการลดผลกระทบ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้นำท้องที่อาจจะมองเห็นถึงสภาพปัญหาเพียงบางส่วนเท่านั้น ยังไม่มีความรุนแรง

มากเท่าที่ควร จึงได้มีการลดผลกระทบจากสาธารณภัยเพียงเพื่อบรรเทาอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น สอดคล้องกับการศึกษาของสิบลเอกปกรณัม จันทรืทรวง (2556) ศึกษาการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการป้องกันและลดผลกระทบ อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการเตรียมความพร้อม กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ผู้นำท้องถิ่นอาจมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรับกับสถานการณ์จากสาธารณภัยเพียงบางส่วนเท่านั้น ยังไม่ได้มีการเตรียมรับมือถึงขั้นสูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาของปกรณัม จันทรืทรวง (2556) ศึกษาการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษา พบว่า สภาพการบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ด้านการเตรียมความพร้อม อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการรับมือ กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ผู้นำท้องถิ่นมีเพียงการเตรียมความพร้อมกับการรับมือกับสาธารณภัยเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ยังไม่ได้มีการเตรียมพร้อมรับมืออยู่ในขั้นสูงสุด สอดคล้องกับการศึกษาของโสภณ พรหมเกษตร (2558) ศึกษาการพัฒนาการปฏิบัติงานของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลบางกระสั้น อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษา พบว่า งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความพร้อมขณะเกิดอัคคีภัย มีความพร้อมโดยรวมในระดับปานกลาง

ด้านการฟื้นฟู กลุ่มตัวอย่างมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้นำท้องที่ยังเห็นความสำคัญของการฟื้นฟูสภาพท้องถิ่นภายหลังการเกิดสาธารณภัย ยังเห็นความสำคัญอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น สอดคล้องกับการศึกษาของกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์ (2560) ศึกษาการจัดการภัยพิบัติโดยมีชุมชนเป็นฐาน: กรณีศึกษา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษา พบว่า การฟื้นฟูบูรณะหลังประสบภัยมีความพยายาม อยู่ในระดับปานกลาง

5.2.2 การเปรียบเทียบระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา ตามปัจจัยส่วนบุคคล

กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศชาย กับเพศหญิงอาจจะมีมุมมองการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยแตกต่างกันไปตามเพศสภาพ สอดคล้องกับการศึกษาของงามศิลป์ แห่งสถิตย์ (2553) ศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ตำบลศรีวิชัย อำเภอเสถภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่าอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยรวมและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศาสนา ต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมความพร้อม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคำสอนของแต่ละศาสนาอาจจะมีความคิด ความเชื่อที่แตกต่างกันไปตามความเชื่อของแต่ละศาสนา ทำให้มีมุมมองต่อการจัดการสาธารณภัยแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่มีตำแหน่ง ต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรับมือ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การดำรงตำแหน่งที่แตกต่างกัน ก็จะทำให้มีมุมมองต่อการจัดการสาธารณภัยของผู้นำท้องที่ แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของศิริวรรณ การวิเศษ, บรรณสรณ์ คงเวหน และทัศนยา เอื้ออวยชัย (2555) ศึกษาการจัดการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบางช้าง อำเภอบางช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษา พบว่าเจ้าหน้าที่/บุคลากรที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความเห็นว่า อบต. บางช้างมีการดำเนินการจัดการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยด้านปัจจัยนำเข้า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของศรีประภา สระแก้ว (2552) ศึกษาการบริหารจัดการงานสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไผ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่า

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนเพศหญิง และเพศชาย มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการงานสาธารณภัยโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน

ระดับการศึกษา ต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคคลที่มีการศึกษาแตกต่างกัน แต่ก็ยังเห็นถึงความสำคัญของการจัดการสาธารณภัยไปในแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับการศึกษาของศรีประภา สระแก้ว (2552) ศึกษาการบริหารจัดการงานสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการจัดการภัยพิบัติภายใต้โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งทีมกู้ชีพ กู้ภัย ไม่แตกต่างกัน

อาชีพ ต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 บุคคลถึงแม้จะมีอาชีพแตกต่างกัน แต่ก็เห็นถึงความสำคัญของการจัดการสาธารณภัยเหมือนกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไม่ว่าบุคคลจะมีอาชีพใด ต่างก็เห็นถึงความสำคัญของการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยไปในทิศทางเดียวกัน ต่างก็มีความรู้ในระดับเดียวกัน ทำให้อาชีพ ไม่มีความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

ประสบการณ์ในตำแหน่งงาน การประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ และการฝึกอบรมเกี่ยวกับภัยพิบัติต่างกัน มีระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของศิริบูรณ์ สุขพัฒนธี (2552) ศึกษาการพัฒนาคุณภาพทีมงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ผลการศึกษา พบว่าการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับลักษณะการทำงานเป็นทีม พบว่าประสบการณ์การทำงาน ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อลักษณะการทำงานเป็นทีมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ด้านการลดผลกระทบ จากการศึกษา พบว่า ผู้นำท้องที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการใช้มาตรการต่างๆ ทั้งเชิงโครงสร้าง (เช่น คู คลอง ระบบระบายน้ำ แก้มลิง และที่ไม่ใช่

โครงสร้าง (เช่น การบังคับใช้กฎหมายต่างๆ การวางผังเมือง) ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้นำท้องที่ที่จะต้องศึกษาการบังคับใช้กฎหมายให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อใช้บังคับภายในท้องที่ เป็นการป้องกันผลกระทบที่อาจจะเกิดจากการเกิดสาธารณภัยต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นตามมา

ด้านการเตรียมความพร้อม จากการศึกษา พบว่า ผู้นำท้องที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดฝึกอบรม/การให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยให้กับประชาชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ผู้นำท้องที่ที่จะต้องฝึกซ้อม และจัดฝึกอบรม เพื่อทำความเข้าใจกับประชาชนในการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยในยามฉุกเฉินได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ

ด้านการรับมือ จากการศึกษา พบว่า ผู้นำท้องที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอาหารการกินในศูนย์พักพิง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เพราะฉะนั้นผู้นำท้องที่ที่จะต้องมีการศึกษารายละเอียดของการจัดการภารกิจต่างๆ ยามที่เกิดสาธารณภัย และมีการอพยพผู้คนเข้ามาพักในศูนย์อพยพที่ได้จัดขึ้น เป็นการบรรเทาสาธารณภัยให้กับประชาชนที่มาพักพิงในศูนย์อพยพได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีที่สุด

ด้านการฟื้นฟู จากการศึกษา พบว่า ผู้นำท้องที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินค่าเสียหายตามระเบียบกระทรวง การคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน 2562 มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เพราะฉะนั้นผู้นำท้องที่ที่จะต้องมีการศึกษา และทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินค่าเสียหายตามระเบียบกระทรวง เพื่อให้เข้าถึงถึงระเบียบการเยียวยาผู้ประสบภัยให้เข้าใจมากยิ่งขึ้น อันจะทำให้สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของผู้นำท้องที่ สำหรับใช้ป้องกันสาธารณภัยภายในท้องที่ที่มีความพร้อมรับมือกับสาธารณภัยต่อไป
2. ควรมีการศึกษาความพร้อมของการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่ามีความพร้อมในการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยเพียงใด
3. ควรศึกษาการเพิ่มศักยภาพความสามารถของผู้นำท้องที่ในการจัดการสาธารณภัย มีการจัดทำคู่มือปฏิบัติการป้องกันภัยพิบัติ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการภัยพิบัติได้ด้วยตนเอง และพึงพาหน่วยงานราชการให้น้อยที่สุด

บรรณานุกรม

- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2550). *การจัดการสาธารณภัย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2551). *แนวทางปฏิบัติงาน ด้านการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2552). *คู่มือประชาชนในการเตรียมตัวให้รอดปลอดภัย* พิบัติ. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2554). *แผนยุทธศาสตร์กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2555-2559*. กรุงเทพฯ: กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2556). *การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2557). *การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ สำนักงานประเทศไทย.
- กรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2553). *คู่มือรองรับภาวะฉุกเฉินและภัยพิบัติ*. กรุงเทพฯ: กระทรวงอุตสาหกรรม.
- กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2560). *การจัดการภัยพิบัติโดยมีชุมชนเป็นฐาน: กรณีศึกษา อำเภอ บางระกำ จังหวัดพิษณุโลก. การประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านการบริหารกิจการ สาธารณะ ครั้งที่ 4, 1718-1730.*
- กอบกุลณ์ คำปลอด. (2557). *การจัดการสาธารณภัยด้านอุทกภัยของเทศบาลที่มีพื้นที่ติดต่อกันใน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ. (2553). *แผนการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ พ.ศ. 2553 – 2557*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยแห่งชาติ.
- งามศิลป์ แห่งสถิต. (2553). *การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนในงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยตำบลศรีวิสัย อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. ปริญญารัฐประศาสน ศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*

- จักรี สุดสี. (2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลแสวงหา อำเภอแสวงหา จังหวัดอ่างทอง*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- จิรศักดิ์ เสถียรจันทร์. (2558). *การจัดการภัยพิบัติโดยอาศัยชุมชนเป็นฐาน ศึกษากรณีตำบลเมืองเปลือย อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด*. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา ฉบับพิเศษ 1 “ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2 ของวิทยาลัยนครราชสีมา” หน้า 184-196.
- จิรนนท์ พุทธา. (2561). *การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย*. วารสารเกษมบัณฑิต, 19(1), 31-44.
- จิรายุทธ์ เชื้อตานาม. (2560). *การศึกษาการเตรียมความพร้อมในการจัดการภัยพิบัติของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลชุมชน เขต 9 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจษฎา ปินตานา. (2556). *ความรู้ความเข้าใจของชุมชนในการจัดการความเสี่ยงจากภัยดินถล่ม: กรณีศึกษา บ้านคอนชัย ตำบลแม่ทา อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการสาธารณภัย บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ชัยวัฒน์ สวัสดิเวช. (2553). *ปัญหา อุปสรรค และแนวทางพัฒนาการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดภูเก็ต*. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- ณัฐวาท ผ่องสุวรรณ. (2561). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานราชการส่วนกลางของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย*. ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ทวิดา กมลเวชช. (2554). *คู่มือการจัดการภัยพิบัติท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บริษัท ธรรมดาเพรส จำกัด.
- ทนางสรรค์ เทียนถาวร และคณะ. (2556). Nurses' role in disaster and mass casualty. ใน *การประชุมวิชาการ เรื่อง การประชุมวิชาการร่วม โรงพยาบาลกรุงเทพ ปี 2010 “Healthcare in the Changing World”*, วันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2553 ณ อาคารเฉลิมพระบารมี 50 ปี แพทยสมาคมแห่งประเทศไทย.
- ธนกิจ สุขสันติดิตร. (2559). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลอุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- บุญเรือง ไกลเลิศ. (2553). *การประเมินโครงการเสริมสร้างศักยภาพชุมชนด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของจังหวัดกำแพงเพชร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การพัฒนาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ปกรณัม จันทรทรวง. (2556). *การบริหารจัดการงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปัญญาศักดิ์ โสภณวสุ และศรีสมภพ จิตรภักดิ์ศรี. (2554). *การจัดการภัยพิบัติในมิติเชิงพื้นที่ซึ่งมีภัยพิบัติเชิงซ้อนในบริบทของพระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550 ในพื้นที่ที่มีสถานการณ์การก่อความไม่สงบ*. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ประพิศ นพประชา และคนอื่น ๆ. (2551). *แบบเรียนทักษะการดำเนินชีวิต วิชาป้องกันสาธารณภัย*. มหาสารคาม: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
- บุญยฤทธิ์ จอยเอกา. (2560). *บทบาทในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยโศก อำเภอบ้านฝ้อ จังหวัดอุดรธานี*. ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พงษ์เผ่า เกษทอง. (2550). *การกำหนดความปลอดภัยในการหนีภัยและเส้นทางหนีภัย*. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน.
- พงษ์ศักดิ์ ขุนมาลี. (2562). *ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลตำบลทะเลทรัพย์ อำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2550. (2550). กรุงเทพฯ: ส่วนกฎหมาย สำนักมาตรฐานการป้องกันสาธารณภัย กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย.
- พิทักษ์ มั่นจันทิก. (2558). *กลยุทธ์การบริหารด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี*. *Veridian E-Journal, Slipakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 8(2), 2351-2368.

- เรวดี ประเสริฐเจริญสุข. (2553). *คู่มือการจัดการภัยพิบัติ: มุมมองมิติหญิงชาย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย และมูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.
- วรวรรณ ทิพย์วาริรมย์. (2012). บทบาทพยาบาลสาธารณสุขกับการจัดการภาวะภัยพิบัติธรรมชาติ. *Journal of Public Health Nursing*, 26(3), 119-131.
- วารภรณ์ ศรีบุญ. (2560). การมีส่วนร่วมของเครือข่ายประชาชนในการจัดการภัยพิบัติ ตำบลกรุงชิง อำเภอนบพิตำ จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 12(1), 45-60.
- วาสนา นิลคูหา. (2561). *ประสิทธิภาพการบริหารจัดการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ศราวุธ อยู่เกษม. (2554). *การจัดการองค์ความรู้*. จันทบุรี: วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า.
- ศูนย์เตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติแห่งเอเชีย. (2553). *นำท่วมภัยธรรมชาติใกล้ตัว*. ปทุมธานี: คูมายเบส.
- ศรีวัฒนา บุรวิศิษฐ์. (2552). *ความพึงพอใจและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนในการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย จังหวัดอุบลราชธานี*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ศิริวรรณ การวิษา, บรรณสรณ์ คงเวहन และทัศนยา เอื้ออวยชัย. (2555). *การจัดการป้องกันและบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลบางซ้าย อำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ศรีประภา สระแก้ว. (2552). *การบริหารจัดการงานสาธารณภัยของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองไฮ อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี*. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

- ศิริบุรณ์ สุขพัฒนีย์. (2552). *การพัฒนาคุณภาพทีมงานในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย*. สารนิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสกสิน ศรีวัฒนากุลกิจ. (2553). *การจัดการสาธารณภัย Disaster Management*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมพร คุณวิชิต. (2561). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการสาธารณภัยแบบเบ็ดเสร็จ*. สงขลา: พี.ซี.พรีนติ้ง.
- โสภณ พรหมเทศ. (2558). *การพัฒนาการปฏิบัติงานของงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลบางกระสั้น อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาอุทศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา*.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). (2554). *การจัดการภัยพิบัติและการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย กรณีศึกษาไทยและต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: เพชรรุ้ง.
- อดิสร บำรุงญาติ. (2550). *การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ศึกษากรณีของอำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรรณวัฒน์ วัฒนวรรณ. (2556). *การปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนในการจัดการภัยพิบัติแห่งชาติ กรณีศึกษาประเทศฟิลิปปินส์*. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2558, จาก http://www.ocsc.go.th/ocsc/th/files/Sample_2.pdf
- FEEMA. (n.d.) *Emergency Management: Definition. Vision. Mission, Principles*. Retrieved August 10, 2019. From [https://training.fema.gov/hiedu/docs/emprinciples/0907_176%20principles12x18v2f%20johnson%20\(w-0%20draft\).pdf](https://training.fema.gov/hiedu/docs/emprinciples/0907_176%20principles12x18v2f%20johnson%20(w-0%20draft).pdf)
- Stephan Bass. (2008). *Disaster Risk Management Systems Analysis: A guide book*. Rome: Food and Agriculture Organization of the United Nations.
- UNISDR. (2012). *Impacts of Disaster Since the 1992 Rio de Janeiro Earth Summit*. (Infographic).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

แบบสอบถามมี 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ขอความกรุณาผู้ตอบแบบสอบถามให้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

1. เพศ

1 ชาย

2 หญิง

2. อายุ

1 18-30 ปี

2 31 - 45 ปี

3 46 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1 ประถมศึกษา

2 มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า

3 ปวช./ปวส.

4ปริญญาตรีหรือสูงกว่า

4. อาชีพ

1 เกษตรกร

2 ประกอบธุรกิจส่วนตัว

3 รับจ้างรายวัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับ
ผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นด้วยมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงสาธารณภัย	ระดับความเข้าใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1. ด้านการลดผลกระทบ					
1.1 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยของชุมชนมากน้อยเพียงใด					
1.2 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้มาตรการต่างๆ ทั้งเชิงโครงสร้าง (เช่น คูคลอง ระบบระบายน้ำ กำแพง และที่ไม่ใช่โครงสร้าง (เช่น การบังคับใช้กฎหมายต่างๆ) ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมากน้อยเพียงใด					
1.3 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในการลดผลกระทบจากความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อตัวบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ทรัพย์สิน และระบบสาธารณูปโภคที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงชุมชนมากน้อยเพียงใด					
1.4 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ การอนุรักษ์ดิน การอนุรักษ์พื้นที่ลาดชัน) เพื่อช่วยป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่มากน้อยเพียงใด					

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงสาธารณสุข	ระดับความเข้าใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
2. ด้านการเตรียมความพร้อม					
2.1 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้เพื่อรับมือกับสถานการณ์สาธารณสุขมากน้อยเพียงใด					
2.2 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแจ้งเตือนให้ประชาชนมีการเตรียมเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการยังชีพมากน้อยเพียงใด					
2.3 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งดูแล และทบทวนระบบการเตือนภัยล่วงหน้าเป็นระยะๆ และมีการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าอย่างเป็นระบบมากน้อยเพียงใด					
2.4 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึกการป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขมากน้อยเพียงใด					
2.5 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดฝึกอบรม/การให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณสุขให้กับประชาชน มากน้อยเพียงใด					
3. ด้านการรับมือ					
3.1 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินมากน้อยเพียงใด					
3.2 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแจ้งเตือนภัยขณะเกิดภัยให้กับประชาชนมากน้อยเพียงใด					

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงสาธารณสุข	ระดับความเข้าใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
3.3 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอพยพประชาชนมากน้อยเพียงใด					
3.4 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พักพิงมากน้อยเพียงใด					
3.5 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอาหารการกินในศูนย์พักพิงมากน้อยเพียงใด					
3.6 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้นหาและช่วยชีวิตมากน้อยเพียงใด					
4. ด้านการฟื้นฟู					
4.1 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน 2562 มากน้อยเพียงใด					
4.2 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการเบิกจ่ายเงินค่าเยียวยาตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน 2562 มากน้อยเพียงใด					
4.3 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูชั่วคราวให้กับผู้ประสบภัย การซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อให้สามารถใช้ได้ชั่วคราว มากน้อยเพียงใด					

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงสาธารณสุข	ระดับความเข้าใจ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
4. ด้านการฟื้นฟู (ต่อ)					
4.4 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาพื้นที่ประสบภัยขึ้นมาใหม่หลังจากเกิดสาธารณภัยมากน้อยเพียงใด					
4.5 ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูด้านจิตใจและความรู้สึกของผู้ประสบภัยมากน้อยเพียงใด					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยในท้องที่อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา (ท่านอยากได้รับความรู้ หรือได้รับการฝึกอบรมในเรื่องใดบ้างเกี่ยวกับการจัดการสาธารณภัย)

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์. ดร. ชนิษฐา ชูสุข	อาจารย์ประจำคณะการจัดการสิ่งแวดล้อม
2. อาจารย์ ดร.คุณวัฒน์ สุวรรณวงศ์	อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ
3. นายอชิตพล พุ่มเกื้อ	หัวหน้าสำนักงานป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสงขลา สาขาอำเภอเทพา

ภาคผนวก ค
ค่า IOC และค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบตรวจสอบความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC)

ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง : การศึกษาแนวทางการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย

สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อต่อไปนี้ ว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ครอบคลุมขอบเขตตามระบุไว้หรือไม่ แล้วกรณเขียนผลการพิจารณา โดยกาช่อง “คะแนนการพิจารณา” ตามระดับความคิดเห็นของท่าน ดังนี้ คือ

ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง +1 ถ้าแน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่อง -1 ถ้าแน่ใจว่าคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อ	ข้อมูลการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
1.	เพศ						
	1. ชาย	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2. หญิง	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
2.	อายุ						
	1. 18-30 ปี	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2. 31 - 45 ปี	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	3. 46 ปีขึ้นไป	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
3.	ระดับการศึกษา						
	1 ประถมศึกษา	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2 มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	3 ปวช./ปวส.	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	4ปริญญาตรีหรือสูงกว่า	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อมูลการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
4.	อาชีพ						
	1 เกษตรกร	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2 ประกอบธุรกิจส่วนตัว	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	3 รับจ้างรายวัน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
5.	ศาสนา						
	1 พุทธ	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2 คริสต์	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	3 อิสลาม	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
6.	ตำแหน่ง						
	1 ผู้ใหญ่บ้าน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	3 กำนัน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	4. สารวัตรกำนัน	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
7.	ประสบการณ์ในตำแหน่งงาน ตามตำแหน่งงานในปัจจุบัน ตามข้อ 5						
	1 ต่ำกว่า 10 ปี	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2 11 – 20 ปี	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	3 20 ปีขึ้นไป	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
8.	ท่านเคยประสบเหตุการณ์ภัยพิบัติ (น้ำท่วม, วาตภัย, อัคคีภัย อย่างใดอย่างหนึ่ง) หรือไม่						
	1. เคย	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2. ไม่เคย	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
9.	ตั้งแต่เข้ารับตำแหน่งปัจจุบัน ท่านเคยเข้าร่วมประชุมหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการ สาธารณภัยที่หน่วยงานภาครัฐจัดขึ้นหรือไม่						
	1. เคย	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2. ไม่เคย	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัยสำหรับ
ผู้นำท้องที่ อำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา

ข้อ	ข้อมูลการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปล ผล
		1	2	3			
ด้านการลดผลกระทบ							
10	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนที่เสี่ยงภัยของชุมชนมากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
11	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้มาตรการต่างๆ ทั้งเชิงโครงสร้าง (เช่น คูคลอง ระบบระบายน้ำ แก้มลิง และที่ไม่ใช่โครงสร้าง (เช่น การบังคับใช้กฎหมายต่างๆ) ในการลดความเสี่ยงจากสาธารณภัยมากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
12	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจในการลดผลกระทบจากความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อตัวบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ทรัพย์สิน และระบบสาธารณูปโภคที่อยู่ในพื้นที่เสี่ยงชุมชนมากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
13	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (การอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำ การอนุรักษ์ดิน การอนุรักษ์พื้นที่ลาดชัน) เพื่อช่วยป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่มากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ข้อมูลการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
ด้านการเตรียมความพร้อม							
14	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประชา สัมพันธ์ให้ประชาชนมีความรู้เพื่อรับมือกับสถานการณ์สาธารณสุขภัยมากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
15	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแจ้งเตือนให้ประชาชนมีการเตรียมเครื่องใช้ที่จำเป็นต่อการยังชีพมากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
16	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้ง คูแฉ และทบทวนระบบการเตือนภัยล่วงหน้าเป็นระยะๆ และมีการแจ้งเตือนภัยล่วงหน้าอย่างเป็นระบบมากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
17	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฝึก การป้องกันและบรรเทาสาธารณสุขภัยมากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
18	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดฝึก อบรม/การให้ความรู้เกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมรับมือกับสาธารณสุขภัยให้กับประชาชน มากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการรับมือ							
19	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งศูนย์บริหารจัดการสถานการณ์ฉุกเฉินมากน้อยเพียงใด	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้

ข้อ	ข้อมูลการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
20	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการแจ้งเตือนภัยขณะเกิดภัยให้กับประชาชนมากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
21	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอพยพประชาชนมากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
22	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พักพิงมากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
23	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการอาหารการกินในศูนย์พักพิงมากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
24	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการค้นหาและช่วยชีวิตมากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการฟื้นฟู							
25	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน 2562 มากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
26	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอน การเบิกจ่ายเงินค่าเยียวยาตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยเงินทดรองราชการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ กรณีฉุกเฉิน 2562 มากน้อยเพียงใด	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้

ข้อ	ข้อมูลการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญคนที่			รวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
27	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูชั่วคราวให้กับผู้ประสบภัย การซ่อมแซมระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเพื่อให้สามารถใช้ได้ชั่วคราว มากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
28	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม โครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาพื้นที่ประสบภัยขึ้นมาใหม่หลังจากเกิดสาธารณภัย มากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
29	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการฟื้นฟูด้านจิตใจและความรู้สึกของผู้ประสบภัยมากน้อยเพียงใด	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)
แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย
สำหรับผู้นำท้องที่ อำเภอบ้านค่าย จังหวัดสงขลา

ความรู้เกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงจากสาธารณภัย	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่น
1. ด้านการลดผลกระทบ	4	.810
2. ด้านการเตรียมความพร้อม	5	.867
3. ด้านการรับมือ	6	.873
4. ด้านการฟื้นฟู	5	.867
โดยรวมทั้งฉบับ	20	.943

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ สกุล	นายณภัทร จินเดหวา		
รหัสประจำตัวนักศึกษา	6010521547		
วุฒิการศึกษา			
	วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
	รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (รป.บ.)	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2557

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

เจ้าพนักงานปกครอง ปฏิบัติการ (ปลัดอำเภอ) กลุ่มงานความมั่นคง
 ที่ทำการปกครองอำเภอสะบ้าย้อย จังหวัดสงขลา